

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

SAYI: 2012/4

EYLÜL 2012

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ GENEL GÖRÜNÜMÜ

8 Kasım 2012

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ GENEL GÖRÜNÜMÜ

(Eylül 2012)

İÇİNDEKİLER

1. Yönetici Özeti	5
2. Personel ve Şube Sayısı	9
3. Aktif/Pasif Gelişimi	12
a) Krediler.....	18
b) Takipteki Alacaklar	24
c) Menkul Değerler Portföyü	28
d) Mevduat.....	32
e) Yurtdışı Bankalara Borçlar.....	38
f) Özkaynaklar ve Sermaye Yeterliliği	41
4. Kârlılık	45

TABLolar

Tablo 1: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi).....	9
Tablo 2: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet).....	10
Tablo 3: Seçilmiş Bilanço Kalemleri	12
Tablo 4: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi.....	17
Tablo 5: Seçilmiş Rasyolar (%)	17
Tablo 6: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi	19
Tablo 7: Türleri İtibarıyla Krediler	20
Tablo 8: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi.....	23
Tablo 9: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları	23
Tablo 10: Menkul Değerlerin Gelişimi	28
Tablo 11: Emanet Kıymetlerin ve Menkul Değerlerin Gelişimi.....	31
Tablo 12:Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi	33
Tablo 13:Mevduatın Vade Dağılımı (%)	35
Tablo 14:Aylar İtibarıyla Kıymetli Maden Depo Hesaplarının Gelişimi.....	36
Tablo 15: Yurt Dışı Şubeler Nezdinde Toplanan Mevduat.....	37
Tablo 16: Mevduatın Dağılımı	37
Tablo 17:Yurtdışı Bankalardan Sağlanan Fonların Gelişimi	38
Tablo 18: Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı.....	40
Tablo 19: Özkaynak Unsurlarının Gelişimi	42
Tablo 20: SYR Bileşenleri	43
Tablo 21: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu.....	44
Tablo 22: Bankacılık Sektörü Karşılaştırmalı Gelir Tablosu	45
Tablo 23: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı	56

GRAFİKLER

Grafik 1: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	9
Grafik 2: Krediler ve Menkul Değerlerin Toplam Aktif İçindeki Payları	13
Grafik 3: Krediler ve Mevduat Yıllık Artış Oranları	14
Grafik 4: Toplam Kredilerin Gelişimi.....	18
Grafik 5: Kredilerin Türleri İtibarıyla Dağılımı	19
Grafik 6: Kur Etkisinden Arındırılmış Yıllık Kredi Değişimleri.....	20
Grafik 7: Türleri İtibarıyla Bireysel Kredilerin Yıllık Artış Oranları	21
Grafik 8: Haftalar İtibarıyla Kullanılan Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları	22
Grafik 9: Takipteki Alacakların Gelişimi.....	25
Grafik 10: Takipteki Alacak Hareketleri.....	25
Grafik 11: Takibe İntikal/ Canlı Krediler ve Takipten Tahsilat/ Takipteki Alacaklar	26
Grafik 12: Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi.....	27
Grafik 13: Menkul Değerlerin Yıllık Gelişimleri	29
Grafik 14: Menkul Değerlerin Portföy Dağılımı.....	29
Grafik 15: Kamu Borç Stoku ve MDC Gelişimi.....	29
Grafik 16: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler	30
Grafik 17: Menkul Değerlerin Kullanımına Göre Dağılımı.....	30
Grafik 18: Emanet Kıymetlerin Dağılımı-Yerleşiklere Göre (%).....	31
Grafik 19: Emanet Kıymetlerin Tutarı-Yerleşiklere Göre.....	31
Grafik 20: Çeyrek Dönemler İtibarıyla Toplam Mevduatın Gelişimi.....	32
Grafik 21:Çeyrek Dönemler İtibarıyla TP ve YP Mevduatın Gelişimi	33
Grafik 22:Mevduatın/Katılım Fonlarının Türleri İtibarıyla Dağılımı	34
Grafik 23:Tasarruf Mevduatı ile Ticari ve Diğer Mevduatın Gelişimi.....	34
Grafik 24: Banka Grupları Bazında Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı.....	36
Grafik 25:Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonların Vade Dağılımı ve Toplam Pasif İçindeki Payı.....	39
Grafik 26: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)	41
Grafik 27: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Kümülatif - Aralık 2002 bazlı).....	41
Grafik 28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu	43
Grafik 29: Karlılık Göstergeleri	47
Grafik 30: Temel Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)	49
Grafik 31: Çeyrek dönemler İtibarıyla Net Faiz ve Provizyon Sonrası Net faiz Gelirleri.....	51
Grafik 32: Aktif Kalitesine İlişkin Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla).....	52
Grafik 33: Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmet Gelirleri ile İşletme Giderleri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla).....	52
Grafik 34: Faiz Dışı Giderler ile Sermaye Piyasası İşlem K/Z ve Kambiyo K/Z.....	54

1. Yönetici Özeti

Türk Bankacılık Sektörü Eylül 2012 itibarıyla¹ 48 banka², 10.892 **şube** ve 199.230 **personel** ile faaliyetini sürdürmektedir. 2012 yılının dokuz aylık döneminde personel sayısı 3.959 kişi, şube sayısı 375 adet artmıştır. Off-shore şubeler dahil 79 adet yurtdışı şube ve 11 adet temsilcilikle toplamda 17 ülkede faaliyet gösteren sektörün, iştirakler de dahil edildiğinde faaliyet gösterdiği yabancı ülke sayısı 31'e yükselmektedir.

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2012 yılının dokuz aylık döneminde **%7,5** artarak **1.309 milyar TL** seviyesine ulaşmıştır. 2011 yılının ikinci yarısında gerçekleştirilen kredi maliyetini arttırıcı düzenleme değişiklikleri ile son çeyrekte Merkez Bankası tarafından parasal sıkılaştırma önlemleri çerçevesinde faiz koridorunun genişletilmesi ve repo ihaleleri yoluyla yapılan fonlamanın azaltılması 2012 yılının ilk yarısına kadar etkili olmuş, bu dönemde fonlama maliyetlerinde artış, kredi artışında ve sektörün büyüme trendinde yavaşlama görülmüştür. 2012 yılı ortasından itibaren ise cari açık ve ekonomideki olumlu gelişmelere paralel olarak Merkez Bankası'nın piyasalardaki likiditeyi arttırıcı ve fonlama maliyetlerini düşürücü yaklaşımı etkili olmuştur. Buna rağmen, iç ve dış talepteki zayıflama bankacılık sektörü üzerinde sınırlayıcı bir etki yaratmıştır.

Bankacılık sektörü, 2012 yılında da temel olarak krediler ve zorunlu karşılıklardan kaynaklanan aktif büyümesini, mevduat, ihraç edilen menkul kıymetler ve bankalara borçlardaki artış ile fonlamıştır. 2012 yılında menkul kıymet ihracı yoluyla yaratılan kaynak miktarı 15 milyar TL (%81,4) artış göstermiş ve 42,5 milyar TL'lik mevduat artışından sonra yıl içinde başvuru alan ikinci önemli yabancı kaynak olmuştur.

Bankacılık sektörünün toplam **kredileri** ağırlıklı olarak bireysel krediler ve kurumsal/ticari kredilerdeki artışların etkisi ile yılın üçüncü çeyreğinde **%2,5** artış göstermiştir. 2011 yılsonuna göre toplam 72,7 milyar TL (%10,7) artan krediler Eylül 2012 itibarıyla 755,6 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Toplam aktifler içindeki payı 2011 yılsonuna göre 1,6 puan yükselerek **%57,7**'ye ulaşan kredilerde enflasyondan arındırılmış yıllık reel artış **%9,8**

---

¹ Bu çalışmada yer alan veriler, 06 Kasım 2012 tarihi itibarıyla bankaların Kurumumuz veri tabanına göndermiş oldukları kesinleşmemiş geçici bilgilerden derlenmiştir. Raporda yer alan tüm tutarlar bilanço değerleri ile ifade edilmiş olup reeskont bakiyelerini içermemektedir.

² Odea Bank 28 Eylül 2012 tarih ve 4963 sayılı kararla faaliyet izni almış, Ekim ayında faaliyete başlamıştır.

düzeyinde gerçekleşirken, kur etkisinden arındırılmış yıllık artış oranı ise %16,9 olarak hesaplanmaktadır.

KOBİ kredileri 2012 yılının dokuz aylık döneminde %5,8 ile en yavaş artan kredi türü olmuştur. Anılan dönemde kurumsal/ticari krediler %11,6, bireysel krediler %13 artış göstermiştir.

Eylül 2012 itibarıyla 252,9 milyar TL seviyesine ulaşan **bireysel kredilerin** 68,2 milyar TL'si (%26,9) kredi kartı alacaklarından, 184,8 milyar TL'si (%73,1) ise tüketici kredilerinden oluşmaktadır. Özellikle 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren **kredi kartı alacakları** tüketici kredilerinden daha hızlı artış göstermektedir. Taksitli nakit avans kullanımındaki artışın yanı sıra hizmet, sigorta ve telekom gibi bazı sektörlerde taksitli ödemelerin daha yoğun kullanılmaya başlaması ile toplam kredi kartı alacakları içinde taksitli kredi kartlarının payında gözlenen artış eğilimi halen devam etmekte olup, söz konusu oran Eylül 2012 itibarıyla %51,2'ye yükselmiştir.

Sektörün **takipteki alacakları**nda 2010 yılında başlayan düşüş eğilimi, 2011 yılının son çeyreğinde³ artışa dönmüştür. Takipteki alacaklar, 2,8 milyar TL'si yılın üçüncü çeyreğinde olmak üzere, 2011 yılsonuna göre 4 milyar TL (%21) artarak Eylül 2012 itibarıyla 23 milyar TL seviyesine yükselmiştir.

2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında takipteki kurumsal/ticari krediler %24,7, bireysel krediler %20,9, KOBİ kredileri %16 artarken; bireysel kredi kartı alacaklarındaki artış %15,5, tüketici kredilerindeki artış ise %26,7 olarak gerçekleşmiştir. Anılan dönemde ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerindeki 819 milyon TL'lik (%35,7) artış takipteki tüketici kredilerindeki artışta belirleyici olmuştur.

Ekim 2009'da %5,4'e kadar yükselen takibe dönüşüm oranında özellikle 2010 ve 2011 yıllarında yüksek kredi artışı, sorunlu kredi tahsilatları ve takipteki alacak oluşumunun yavaşlaması ile azalma görülmüştür. 2011 yılının son çeyreğinden itibaren ise yatay bir seyir izlemeye başlayan oran, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yükselişe geçmiş ve Eylül 2012 itibarıyla %2,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İçinde bulunulan konjonktüre bağlı olarak bankaların plasman tercihini krediden yana kullanması, **menkul değerlerinin** toplam aktifler içindeki payını azaltmaya devam etmektedir. Bu kapsamda menkul değerler portföyündeki nominal azalışla birlikte toplam aktiflerdeki

---

³ Aktiften silinenler de dikkate alındığında, takipteki alacakların 2011 yılının üçüncü çeyreğinde artışa geçtiği görülmektedir.

büyüme sonucu Eylül 2012 itibarıyla menkul değerlerin toplam aktifler içindeki payı %21,2'ye gerilemiştir. Aynı tarihte kamu brüt borç stokunun 530,5 milyar TL'ye⁴ yükselmesine karşılık menkul değerler portföyündeki azalış sonucu kamu borç stokunun bankalarca finanse edilen kısmı %50,9'a gerilemiştir.

Eylül 2012 itibarıyla Türk bankacılık sektörünün toplam **mevduat** tutarı 738 milyar milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Ekonomideki yavaşlamaya paralel olarak, bankacılık sektörü toplam pasifleri 2012 yılının dokuz ayında %7,5 ile sınırlı artış gösterirken, mevduat artış hızı aynı dönemde %6,1 düzeyinde kalmış ve mevduatın pasif toplamı içerisindeki payı 0,7 puan azalarak %56,4 düzeyine gerilemiş, ancak önceki çeyrekteki ağırlığını korumuştur. Mevduatın payının azalmasında yurtiçi tasarruf artış hızının azalmasının yanı sıra, bankaların yurtdışı piyasalar ve repo imkânlarını kullanması ve menkul kıymet ihraçları gibi alternatif kaynaklara başvurması da etkili olmuştur.

Sektörün en önemli fon kaynağı ve aktif pasif vade uyumsuzluğunun temel sebebi olan mevduatın vadesinin 2010 yılına kıyasla uzamasına rağmen, mevduatın vadesinin halen kısa olduğu ve 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, üç aya kadar vadede artış görülmek suretiyle bir miktar daha kısaldığı görülmektedir.

Sektörün **yurtdışı bankalardan temin ettiği borçların** toplamı, yılsonuna göre %10,6 oranında (10,3 milyar USD) artış göstererek Eylül 2012 itibarıyla 108 milyar USD'ye yükselmiştir. Euro Alanı'nda yer alan ülke ekonomilerinde yaşanan olumsuz gelişmelerin etkisi sonucu bu bölgeden sağlanan fonların toplam yurtdışı borçlar içindeki payı Eylül 2011 dönemine kıyasla 4,1 puan gerileyerek %45 düzeyinde oluşmuştur. Öte yandan, Orta Doğu ve Asya ülkeleri merkezli finans kuruluşlarından sağlanan fonların toplam yurtdışı borçlar içindeki payının artış gösterdiği gözlenmektedir.

Yılın dokuz aylık döneminde sektörün **özkaynakları** %16,3 (23,5 milyar TL) artarak 168,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sektörün kar dağıtımının sınırlandırılması ve karların bünyede bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde Kurumumuzca sürdürülen uygulama sayesinde bankaların bilançolarında toplam ödenmiş sermayelerinin yaklaşık iki katı kadar yedek akçe oluşumu sağlanarak sektörün güçlü özkaynak yapısı korunmuştur. Sektörün **sermaye yeterliliği rasyosu (SYR)** Eylül 2012 itibarıyla %16,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü **dönem net karı** önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2.484 milyon TL (%17) artarak Eylül 2012'de 17.104 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörde faaliyet gösteren

---

⁴ Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

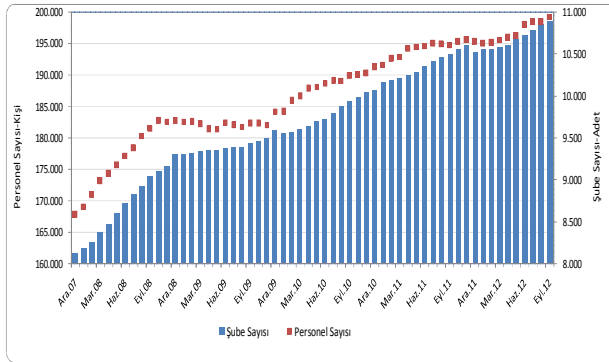
48 bankadan 35'inin kârında son bir yıllık dönemde artış gerçekleşmiştir. Sektör karının artışında, faiz dışı gelir gider dengesindeki gerilemeye karşın, yükselen net faiz marjı belirleyicidir.

Temmuz 2012 tarihinden itibaren Basel II düzenlemelerine göre faaliyet gösteren Türk Bankacılık Sektörü inceleme döneminde temel göstergelerdeki sağlıklı konumunu muhafaza etmektedir. Sektörün takipteki alacakları 2012 yılında bir miktar ivme kazanmakla birlikte, sektör Kurumumuzca yürütülen mikro ve makro tedbirler çerçevesinde yeterli rezervlere sahip bulunmaktadır.

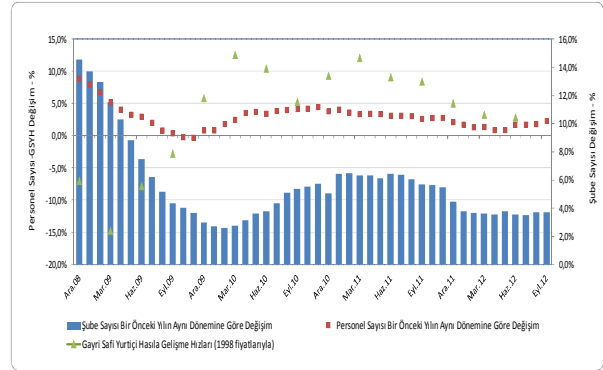
2. Personel ve Şube Sayısı

Türk Bankacılık Sektörü Eylül 2012 itibarıyla 48 banka⁵, 10.892 şube ve 199.230 personel ile faaliyetini sürdürmektedir. 2012 yılının dokuz aylık döneminde personel sayısı 3.959 kişi, şube sayısı 375 adet artmıştır.

Grafik 1: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Grafik 2: Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Personel ve Şube Sayısı Değişimi

Türk Bankacılık Sektörünün şube ve personel sayısı genel olarak artmakla birlikte, ülke ve dünya ekonomisindeki gelişmelere ve makro ekonomik koşullara bağlı olarak artış hızı değişmektedir. 2012 yılında genel olarak şube ve personel artış hızı GSYİH'nın önemli düzeyde artış gösterdiği 2011 yılının gerisinde oluşmuştur.

Eylül 2012 itibarıyla sektördeki toplam aktif payı sıralamasına paralel olarak, sektörde istihdam edilen personelin %45,3'ü (90.218 kişi) özel bankalarda, %25,6'sı (50.914 kişi) kamu bankalarında ve %19,1'i yabancı bankalarda (38.054 kişi) çalışmaktadır.

Tablo 1: Sektörün Personel Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Kişi)

Banka Grupları	Eylül 2011	Aralık 2011	Haziran 2012	Eylül 2012	Değişim (Kişi)		
					Eylül 11 Eylül 12	Aralık 11 Eylül 12	Haziran 12 Eylül 12
Kamu Bankaları	49.218	50.239	51.166	50.914	1.696	675	-252
Özel Bankalar	89.112	89.006	89.954	90.218	1.106	1.212	264
Yabancı Bankalar	37.419	37.048	37.164	38.054	635	1.006	890
Katılım Bankaları	13.454	13.851	14.620	14.925	1.471	1.074	305
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	5.250	4.841	4.799	4.852	-398	11	53
TMSF Bankaları	286	286	273	267	-19	-19	-6
BANKACILIK SEKTÖRÜ	194.739	195.271	197.976	199.230	4.491	3.959	1.254

2012 yılının üçüncü çeyreğinde kamu bankalarının personel sayısında azalış görülürken, diğer banka grupları personel sayısını artırmıştır. Bu dönemde yabancı bankaların personel sayısı 890 kişiyle en yüksek artışı sergilemiş, katılım bankalarındaki personel sayısı

⁵ Odea Bank 28 Eylül 2012 tarih ve 4963 sayılı kararla faaliyet izni almış, Ekim ayında faaliyete başlamıştır.

artışı da 305 kişiyle ölçeklerine kıyasla dikkat çeken bir başka artış olmuştur. Yılsonuna göre personel sayısında gözlenen 3.959 kişi artışta, özel bankaların personel sayısını 1.212 kişi, katılım bankalarının 1.074 kişi ve yabancı bankaların 1.006 kişi artırması etkili olmuştur.

Personel sayısındaki 2012 yılı üçüncü çeyrek artışının (1.254 kişi), geçen yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında (120 kişi) oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan Eylül 2012 itibarıyla gerçekleşen yıllık artış (4.491 kişi), önceki yılın aynı dönem yıllık artışının (4.956 kişi) gerisinde kalmaktadır. Son bir yıllık dönemde, kamu bankalarının personel sayısındaki 1.696 kişi artış, temelde 2011 yılının son çeyreğinde grubun personel sayısını 1.021 kişi artırmasından kaynaklanmıştır.

Eylül 2012 itibarıyla bankacılık sektöründe çalışan personelin 688'i yurtdışında istihdam edilmektedir. Sektörde çalışanların %76'sının eğitim durumu yüksek öğrenim ve lisans, %6'sının eğitim durumu ise lisansüstüdür.

Eylül 2012 itibarıyla sektörde en fazla şube ile faaliyet gösteren bankalar 5.044 şube ile özel bankalar ve 3.058 şube ile kamu bankalarıdır. 2012 yılının dokuz aylık döneminde kamu bankalarının şube sayısı 149 adet, özel bankaların şube sayısı 101 adet ve katılım bankalarının şube sayısı 99 adet artmıştır. Personel sayısında en fazla artış yılın ikinci çeyreğinde görülürken, en fazla şube artışı yılın üçüncü çeyreğinde gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Sektörün Şube Sayısının Banka Grupları Bazında Dağılımı (Adet)

Banka Grupları	Eylül 2011	Aralık 2011	Haziran 2012	Eylül 2012	Değişim (Adet)		
					Eylül 11 Eylül 12	Aralık 11 Eylül 12	Haziran 12 Eylül 12
Kamu Bankaları	2.894	2.909	2.988	3.058	164	149	70
Özel Bankalar	4.995	4.943	5.002	5.044	49	101	42
Yabancı Bankalar	1.906	1.937	1.944	1.963	57	26	19
Katılım Bankaları	663	685	741	784	121	99	43
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	41	41	41	41	0	0	0
TMSF Bankaları	2	2	2	2	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	10.501	10.517	10.718	10.892	391	375	174

Eylül 2012 itibarıyla şube sayısındaki yıllık artış (391 adet), bir önceki yılın aynı dönem yıllık şube sayısı artışına (566 adet) kıyasla gerilerken, 2012 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen şube sayısı artışı (174 adet) önceki yılın aynı dönem artışının (150 adet) üzerinde olmuştur.

Sektörde şubeleşmenin en fazla olduğu bölgeler Marmara Bölgesi (%41,1), İç Anadolu Bölgesi (%17,5) ve Ege Bölgesi'dir (%14,2). 2012 yılının son çeyreğinde şube sayısında görülen 174 adet artışta, büyük ölçüde İstanbul'da (52 şube) ve İzmir'de (12 şube) açılan şubeler belirleyici olmuştur.

Eylül 2012 itibarıyla off-shore şubeler dahil 79⁶ adet yurtdışı şube ve 11 adet temsilcilikle toplamda 17 ülkede faaliyet gösteren sektörün, iştirakler de dahil edildiğinde faaliyet gösterdiği yabancı ülke sayısı 31'e yükselmektedir.

Eylül 2012 döneminde şube başına çalışan sayısı 18'dir. Personel başına düşen aktif tutarı ise yılsonuna kıyasla 332 bin TL artarak 6.568 bin TL'ye yükselmiştir. 2011 yılsonu itibarıyla 115,8 milyon TL olan sektörde şube başına düşen aktif tutarı, Eylül 2012 itibarıyla 120,1 milyon TL'ye ulaşmıştır.

---

⁶ Temmuz 2012 döneminde Gürcistan'da yeni bir şube açılmış, sektörün yurtdışı şube sayısı 79'a yükselmiştir.

3. Aktif/Pasif Gelişimi

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2012 yılının dokuz aylık döneminde **%7,5** artarak **1.309 milyar TL** seviyesine ulaşmıştır. TP cinsinden varlıklar %7,8 artarken, YP varlıklar döviz kurlarındaki azalışın etkisiyle %6,7 (USD bazında %12,9) büyümüştür.

2011 yılının ikinci yarısında gerçekleştirilen kredi maliyetini arttırıcı düzenleme değişiklikleri ile son çeyrekte Merkez Bankası tarafından alınan parasal sıkılaştırma önlemleri çerçevesinde faiz koridorunun genişletilmesi ve repo ihaleleri yoluyla yapılan fonlamanın azaltılması 2012 yılının ilk yarısına kadar etkili olmuş; bu dönemde fonlama maliyetlerinde artış, kredi artış hızında ve sektörün büyüme trendinde yavaşlama görülmüştür. 2012 yılı ortasından itibaren ise cari açık ve ekonomideki olumlu gelişmelere paralel olarak Merkez Bankası'nın piyasalardaki likiditeyi arttırıcı, fonlama maliyetlerini düşürücü yaklaşımı etkili olmuştur. Kısa vadeli faiz oranlarında belirgin bir düşüş gerçekleşirken uzun vadeli faizlerde sınırlı bir azalış gözlenmiştir. Buna rağmen, iç ve dış talepteki zayıflama bankacılık sektörü üzerinde sınırlayıcı bir etki yaratmıştır. Söz konusu gelişmelerin etkisiyle sektördeki büyüme 2012 yılının ilk yarısında %4,6, üçüncü çeyreğinde ise %2,7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Seçilmiş Bilanço Kalemleri

Milyon TL	Eylül 2012	Değişim (Yıllık)		Değişim (Yılsonu)		Milyon TL	Eylül 2012	Değişim (Yıllık)		Değişim (Yılsonu)	
		Tutar	%	Tutar	%			Tutar	%	Tutar	%
LİKİT AKTİFLER (1)	184.974	9.183	5,2	18.034	10,8	MEVDUAT	738.038	54.350	7,9	42.542	6,1
- TCMB	25.886	-53.503	-67,4	-13.485	-34,3	REPO	89.338	-26.220	-22,7	-7.615	-7,9
- Zorunlu Karşılıklar	88.666	55.330	166,0	38.191	75,7	YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon TL) (2)	191.973	12.381	6,9	8.722	4,8
KREDİLER	755.640	94.358	14,3	72.747	10,7	- YURTDIŞI BORÇLAR (Milyon USD)/(2)	107.953	10.283	10,5	10.345	10,6
TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Brüt)	22.952	4.544	24,7	3.979	21,0	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	33.461	17.071	104,2	15.012	81,4
MENKUL DEĞERLER	277.926	-10.393	-3,6	-7.058	-2,5	ÖZKAYNAKLAR	168.165	26.591	18,8	23.519	16,3
						- Dönem Net Karı/Zararı	17.104	2.484	17,0	-	-
TOPLAM AKTİFLER	1.308.576	94.916	7,8	90.881	7,5	TOPLAM PASİFLER	1.308.576	94.916	7,8	90.881	7,5
GAYRİNAKDİ KREDİLER	232.739	25.761	12,4	14.221	6,5						
DİĞER TAAHHÜTLER	1.097.843	600.889	120,9	249.238	29,4						
TÜREV ÜRÜNLER (3)	347.022	44.805	14,8	53.504	18,2						

(1) Nakit Değerler, Merkez Bankasından, Para Piyasalarından, Bankalardan ve Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar ile Zorunlu Karşılıklar toplamından oluşmaktadır.

(2) Yurtdışı bankalar ve yurtdışı merkez şubelerden sağlanan repo, mevduat, kredi, sendikasyon ve sekürütizasyon kredileri ile sermaye benzeri kredileri içermektedir.

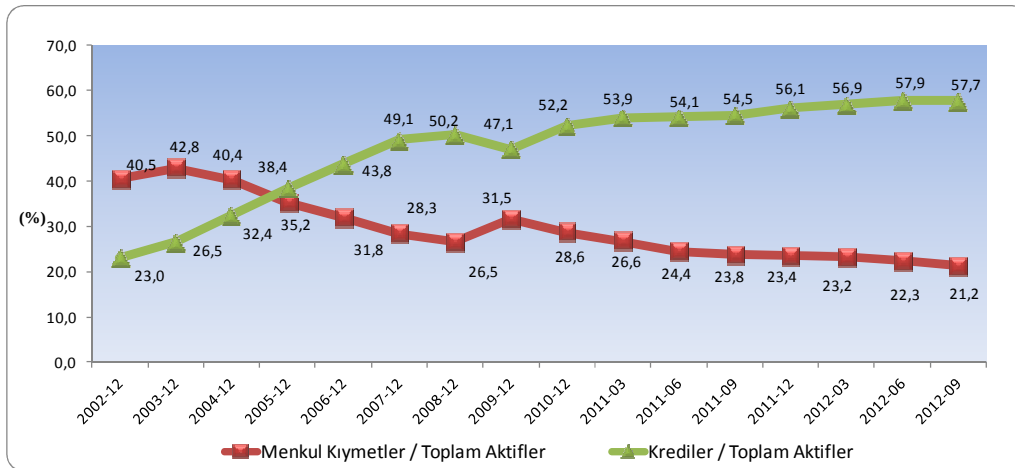
(3) Türev ürünler tek bacaklı olarak alınmıştır.

Bankacılık sektörü, 2012 yılında da temel olarak krediler ve zorunlu karşılıklardan kaynaklanan aktif büyümesini, mevduat, ihraç edilen menkul kıymetler ve bankalara borçlardaki artış ile fonlamıştır. Eylül 2012 itibarıyla %2,9 ile yabancı kaynaklar toplamında düşük bir paya sahip olmasına rağmen ihraç edilen menkul kıymetlerdeki artış dikkat çekicidir. 2012 yılında menkul kıymet ihracı yoluyla yaratılan kaynak miktarı 15 milyar TL (%81,4) artış göstermiş, 42,5 milyar TL'lik mevduat artışından sonra yıl içinde başvuru ikinci önemli yabancı kaynak olmuştur.

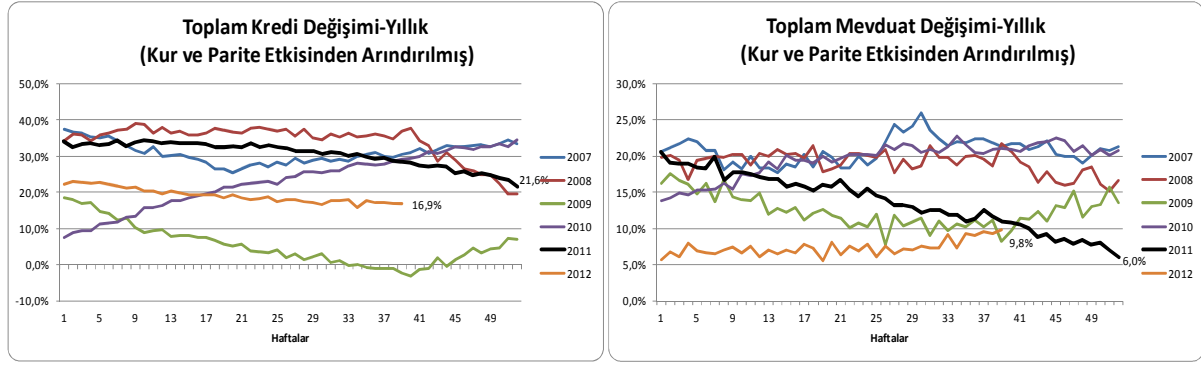
Likit aktifler yıl sonuna kıyasla, Merkez Bankasından alacaklar, bankalardan alacaklar ve ters repo alacakları hesaplarındaki azalışa karşın, zorunlu karşılıklardaki artışa bağlı olarak %10,8 oranında (18 milyar TL) artmıştır. Özellikle 2012 yılının üçüncü çeyreğinde gerçekleşen söz konusu artış, Merkez Bankası'nın para politikasını daha destekleyici bir konuma getirmesi ve Rezerv Opsiyonu Mekanizması ile zorunlu karşılıkları döviz ve altın olarak tutma imkanını genişleterek piyasadaki likiditeyi artırmasından kaynaklanmıştır.

2012 yılında sektörün kredileri %10,7 oranında artarken menkul değerler portföyü %2,5 azalmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak, kredilerin toplam aktifler içindeki payı Aralık 2011'deki %56,1 düzeyinden, %57,7'ye yükselmiş, menkul değerler portföyünün toplam aktif içindeki payı ise %23,4 seviyesinden %21,2'ye gerilemiştir. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde menkul değerlerin aktif içerisindeki payı azalmaya devam etmiş, kredilerin aktif payında, düşük olsa da, 2009 yılından bu yana (çeyreklik dönemler itibarıyla) ilk defa azalma görülmüştür.

Grafik 2: Krediler ve Menkul Değerlerin Toplam Aktif İçindeki Payları

İzleyen grafiklerde sektörün kur etkisinden arındırılmış yıllık kredi ve mevduat artışlarının gelişimi yıllar itibarıyla karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Buna göre Eylül 2012 itibarıyla krediler yıllık olarak %16,9, mevduat ise %9,8 oranında artış göstermiştir. Kredilerin yıllık artış hızı özellikle 2011 yılının Haziran ayından itibaren azalma eğilimine girmiştir. Mevduattaki yıllık artış hızı ise 2012 yılında son beş yılın en düşük seviyelerinde seyretmekle birlikte, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde artış hızında bir miktar yükseliş görülmüştür.

Grafik 3: Krediler ve Mevduat Yıllık Artış Oranları

2011 yılının tamamında %5,1 oranında (1.020 milyon TL) azalan brüt takipteki alacaklar bakiyesinde, 2012 yılının dokuz ayında %21 (3.979 milyon TL) artış görülmüştür. Söz konusu artışın büyük bir kısmı ise (%70) yılın üçüncü çeyreğinde oluşmuştur. 2012 yılında takipteki alacaklar hesabına 10,8 milyar TL yeni intikal olurken, dönem içinde takipteki alacaklardan 5,1 milyar TL tahsilât yapılmış, 1,1 milyar TL ise aktiften silinmiştir. Bu dönemde kredilerin takibe dönüşüm oranı %2,7’den %2,9’a yükselmiştir.

Eylül 2012 itibarıyla, toplam pasifin %56,4’ünü mevduat, %13,2’sini bankalara borçlar, %12,9’unu özkaynaklar, %6,8’ini ise repo yoluyla sağlanan fonlar oluşturmaktadır. 2012 yılının dokuz ayında nominal olarak %6,1 artan ve kredi büyümesini fonlamada en önemli kaynak olan mevduatın toplam pasifler içindeki payında 0,7 puanlık azalış gözlenmiştir. Söz konusu azalmada, yurtiçi tasarruf oranındaki gerilemenin yanında bankaların kaynak maliyetinin etkin bir şekilde yönetimi çerçevesinde yurtdışı piyasalara yönelmesi ve yabancı kaynakların vadesini uzatma, kaynak çeşitlendirmesi ve likidite yönetimi çerçevesinde menkul kıymet ihraçları gibi alternatif kaynaklara başvurusu önemli rol oynamıştır. Diğer taraftan, bireysel ve kurumsal yatırımcılar açısından alternatif bir yatırım aracı, bankalar açısından da alternatif bir fon kaynağı haline gelen ve hacmi önemli ölçüde artan ihraç edilen menkul kıymetlerin mevduat tutarına eklenmesi sonrasında toplam mevduatın nominal artışı yeniden hesaplandığında⁷ 2011 yılında %12,7 olan artış oranı %14,3’e, 2012 yılında dokuz aylık %6,1 olan artış oranı ise %7,3’e yükselmektedir.

2011 yılından itibaren altın fiyatlarındaki artış eğiliminin ve kademeli olarak TL zorunlu karşılık yükümlülüğü için altın cinsinden karşılık bulundurma imkanı getirilmesinin etkisiyle sektörde altın cinsi mevduatta belirgin bir artış görülmüştür. Halihazırda toplam

⁷ İlk ihraçlarındaki yatırımcı profili esas alındığında TL cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerin, ağırlıklı olarak yurtiçi bireysel ve kurumsal yatırımcılar tarafından satın alınması ve mevduatın taraf ve yerleşiklik yapısına benzer nitelik göstermesi nedeniyle TL ihraçların tamamı mevduat tutarına eklenmiştir. Ancak yurtdışında ihraç edilen YP menkul kıymetler, mevduat için ikame bir ürün olarak değerlendirilmemiş ve yerleşiklik ile yatırımcı dağılımı bilgisi de olmadığından mevduat tutarına dahil edilmemiştir.

mevduat içindeki payı %2,1 gibi düşük bir seviyede olan altın cinsi mevduat, yastık altında tutulan altınların ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmalara bağlı olarak bankacılık sektörünün fon yaratma kapasitesi açısından potansiyel yaratabilecektir.

2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında, yurtdışı borçlar USD bazında %10,6 (10,3 milyar USD) artarak Eylül 2012 itibarıyla 108 milyar USD seviyesine ulaşmıştır. Repo işlemlerinden sağlanan fonlar ise aynı dönemde %7,9 oranında (7,6 milyar TL) azalış sergilemiştir. Repo işlemlerinden sağlanan fonlar, Merkez Bankasından alacaklar ve zorunlu karşılık hesapları TCMB'nin son dönemlerde yaptığı düzenleme değişiklikleri ve para politikası kararlarına bağlı olarak hareket etmekte, bankaların fonlama ve likidite yapıları üzerinde etkili olmaktadır. Bu çerçevede, TL yükümlülükler için tutulması gereken zorunlu karşılıkların 2012 yılı içinde artan oranlarda döviz ve altın cinsinden tutulabilmesine izin veren Rezerv Opsiyonu Mekanizması kapsamındaki esnek uygulamalara bağlı olarak, bankaların YP cinsinden bloke hesaplarda tuttuğu zorunlu karşılık artarken, TL yükümlülükler için TCMB serbest hesaplarında tuttuğu TL tutarı gerilemiş; bankaların likidite yönetiminde hareket alanı genişletilerek TL fon temininde TCMB ile yapılan repo işlemlerine bağımlılıkları azaltılmıştır.

2010 yılının son çeyreğinde başlayan bankaların menkul kıymet ihraçları 2011 yılında hızlanmış, 2012'de artarak devam etmiştir. Eylül 2012 itibarıyla, yılsonuna göre %81,4 (15 milyar TL) artarak 33,5 milyar TL seviyesine yükselen ihraç edilen menkul kıymetlerin %89,9'u on dört mevduat bankasının yurt içi ve uluslararası piyasalarda ihraç ettiği bono ve tahvillerden, kalanı ise kalkınma ve yatırım bankalarının ihraçlarından oluşmaktadır. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde YP ağırlığı artan ihraç edilen menkul kıymetlerin Eylül 2012 itibarıyla %38,9'u YP, %61,1'i ise TL cinsinden ihraç edilmiştir. TL cinsi menkul kıymetlerin %3'ü, YP menkul kıymetlerin ise tamamına yakını yurtdışı piyasalara ihraç edilmiştir. Söz konusu TL ihraçlardan halka arz yoluyla satışı yapılan 20,4 milyar TL'lik nominal tutarın %55,5'i yurtiçi bireysel, %44,1'i yurtiçi kurumsal, %0,4'ü ise yurtdışı kurumsal yatırımcılarca satın alınmıştır.

Eylül 2012'de bir önceki yılsonuna göre, dağıtılmayan kârlar ve menkul değerler değerlendirme farklarında görülen artışa bağlı olarak %16,3 oranında (23,5 milyar TL) artan özkaynakların toplam pasifler içerisindeki payı 1 puan artarak %12,9 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Türev işlemler, 2012 yılının dokuz aylık döneminde 53,5 milyar TL (nominal %18,2, USD bazında %25,1) artarak 347 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Ağırlıklı olarak on-shore

bankalarla yapılan türev işlemlerin %66,5'ini swap işlemleri oluşturmaktadır. Aktif/pasif vade uyumsuzluğunun giderilmesi, TL/döviz likiditesi sağlanması, yabancı para pozisyonunun dengelenmesi, faiz ve kur beklentileri çerçevesinde koruma veya kazanç sağlanması gibi amaçlarla yapılan swap işlemlerini %19,6'lık pay ile opsiyon işlemleri, %13,5'lik pay ile forward işlemleri izlemektedir. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında swap ve opsiyon işlemlerin ağırlığında bir miktar artış, forward ve futures işlemlerinin payında ise azalış gözlenmiştir. Türev işlemler toplamındaki nominal artışın büyük bir kısmı 2012 yılı birinci ve ikinci çeyreğinde gerçekleşmiş, yılın üçüncü çeyreğindeki artış ise sınırlı kalmıştır. Bu gelişmede Merkez Bankası'nın zorunlu karşılık politikasındaki değişiklikleri etkili olmuştur. Nitekim zorunlu karşılıkların gittikçe artan oranda döviz ve altın olarak tutulabilmesine ilişkin imkanlar getirilmesi piyasalardaki TP likiditeyi arttırırken bankaların YP cinsi yükümlülüklerini türev işlemlerle TP'ye çevirerek plase etme ihtiyaçlarını azaltmış, aynı zamanda TP likidite artışı ve TL faiz oranlarındaki gerileme, TP-YP faiz maliyet farkının azalmasına neden olmuştur.

Gayrinakdi krediler (garanti ve kefaletler), 2012 yılının dokuz ayında nakdi kredilerdeki büyümenin altında bir oranda %6,5 artarak 232,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Artış büyük ölçüde teminat mektuplarından kaynaklanmıştır. Yılsonuna göre teminat mektuplarının toplam içindeki payı 0,4 puan artarak %72,2'ye, kabul kredilerinin payı 0,6 puan artarak %3,8'e yükselirken, akreditiflerin payı 1,4 puan azalarak %17,3'e gerilemiştir. Eylül 2012 itibarıyla 1.098 milyar TL'ye ulaşan diğer taahhütlerin (türev işlemler hariç) %27,8'i cayılamaz taahhütlerden, %72,2'si ise cayılabilir taahhütlerden oluşmaktadır. 21.04.2011 tarih ve 4163 sayılı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararına istinaden bankalara, geçerli bir hukuki işleme dayalı, bankanın karşı tarafa kredi kullanabilme imkânı tanıdığı cayılabilir nitelikteki taahhüt işlemlerinin 31.12.2011 tarihine kadar süre verilerek “98050 Cayılabilir Kredi Tahsis Taahhütlerimiz” hesabında izlenmesi ve “98050 Cayılabilir Kredi Tahsis Taahhütlerimiz” hesabında izlenen bankalarca tahsis edilip kullanılmamış ve taahhüt niteliği bulunmayan kredi limitlerinin “996-997 Diğer Bilanço Dışı Hesaplardan Alacaklar” hesabına aktarılmasına dair talimat verilmiştir. Söz konusu talimata bağlı olarak bankalarca yapılan düzeltmeler sonucunda cayılabilir taahhütler hesabı 2011 yılının son çeyreğinde 346,7 milyar TL (%140) artmıştır.

Tablo 4: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi

(Milyon TL)					Sektör içindeki Payı (%)		Aralık 2011 - Eylül 2012 Değişim	
	Aralık 2010	Eylül 2011	Aralık 2011	Eylül 2012	Aralık 2011	Eylül 2012	Tutar	(%)
Kamu Bankaları	298.593	344.481	341.550	355.659	28,0	27,2	14.109	4,1
Özel Bankalar	497.088	620.351	619.190	667.383	50,8	51,0	48.193	7,8
Yabancı Bankalar	135.840	156.449	158.291	169.216	13,0	12,9	10.925	6,9
Katılım Bankaları	43.339	53.573	56.148	65.028	4,6	5,0	8.880	15,8
Kalkınma ve Yatırım B.	30.958	37.929	41.636	50.434	3,4	3,9	8.798	21,1
TMSF Bankaları	849	877	880	856	0,1	0,1	-24	-2,7
SEKTÖR TOPLAMI	1.006.667	1.213.660	1.217.695	1.308.576	100,0	100,0	90.881	7,5

Banka grupları itibarıyla, 2012 yılının dokuz ayında toplam aktiflerde en yüksek oransal artış %21,1 (8,8 milyar TL) ile kalkınma ve yatırım bankaları grubunda gerçekleşirken, ardından %15,8 artış ile katılım bankaları (8,9 milyar TL) grubu gelmektedir. Kamu bankaları ve yabancı bankalar grubundaki artış ise sektör ortalamasının altındadır. Buna paralel olarak kalkınma ve yatırım bankalarının ve katılım bankalarının sektör payı 0,4'er puan artarken, kamu bankalarının payı 0,9 puan, yabancı bankaların payı ise 0,1 puan azalmıştır.

Bankacılık sektörüne ilişkin seçilmiş rasyoların dönemler itibarıyla gelişimi izleyen tabloda yer almaktadır.

Tablo 5: Seçilmiş Rasyolar (%)

	Aralık 2010	Eylül 2011	Aralık 2011	Eylül 2012
1 KREDİLERİN TAKİBE DÖNÜŞÜM ORANI (*)	3,7	2,7	2,7	2,9
2 SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART RASYOSU	19,0	16,4	16,6	16,5
3 MEVDUATIN KREDİYE DÖNÜŞÜM ORANI (*)	88,5	99,5	101,0	105,6
4 AKTİF KARLILIK - ROA (Dönem Net Kârı/Ortalama Aktifler)(**)	2,5	1,8	1,7	1,8
5 ÖZKAYNAK KARLILIK - ROE (Dönem Net Kârı/Ortalama Özkaynaklar)(**)	20,1	15,4	15,5	15,7
6 NET FAİZ MARJII(**)	4,3	3,3	3,5	4,0
7 BANKACILIK SEKTÖRÜ TOPLAM AKTİFLER / GSYH (***)	91,6	96,9	93,8	95,6
8 SERBEST SERMAYE / TOPLAM AKTİFLER	9,9	8,6	8,8	9,5

(*) Finansal Kiralama Alacakları ve Brüt Takipteki Alacaklar kalemleri kredi bakiyesine dahildir.

(**) Ara dönemler yıllıklandırılmıştır.

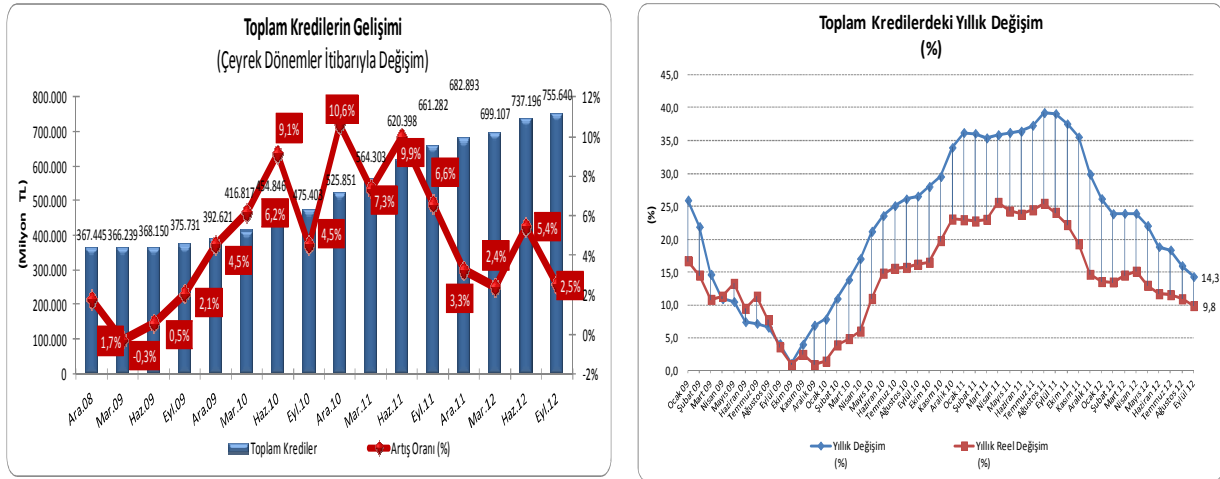
(***) Eylül 2011'de III. Çeyrek 2011, Eylül 2012'de II. Çeyrek 2012 GSYH tutarları kullanılmıştır.

a) Krediler

Bankacılık sektörünün toplam kredileri⁸ ağırlıklı olarak bireysel krediler ve kurumsal/ticari kredilerdeki artışların etkisi ile yılın üçüncü çeyreğinde %2,5 artış göstermiştir. 2011 yılsonuna göre toplam 72,7 milyar TL (%10,7) artan krediler Eylül 2012 itibarıyla 755,6 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Toplam aktifler içindeki payı 2011 yılsonuna göre 1,6 puan yükselerek %57,7'ye ulaşan kredilerin yıllık nominal artış oranı ise %14,3 olarak gerçekleşmiştir.

Kredilerde enflasyondan arındırılmış yıllık reel artış %9,8 düzeyinde gerçekleşirken, kur etkisinden arındırılmış yıllık artış oranı %16,9 olarak hesaplanmaktadır.

Grafik 4: Toplam Kredilerin Gelişimi

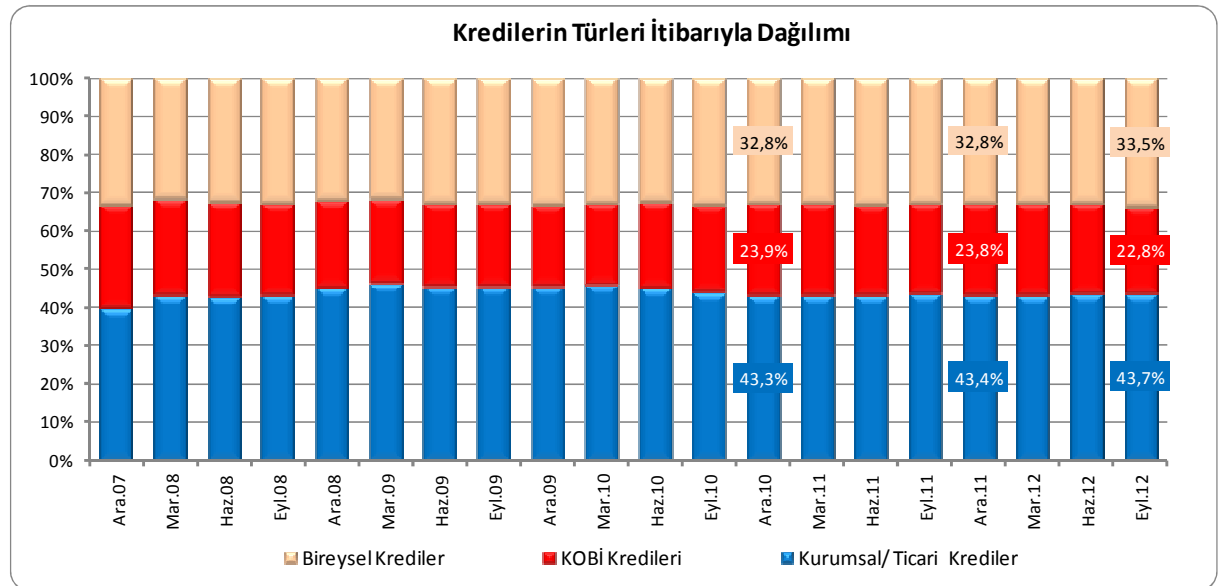
Tablo 6: Banka Grupları Bazında Kredilerin Gelişimi

	Aralık 2011			Eylül 2012			DEĞİŞİM					
							Aralık 2011 - Eylül 2012					
	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	Tutar			%		
	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)	TP (Mio TL)	YP (Mio USD)	TOPLAM (Mio TL)
Kamu Bankaları	138.980	22.364	181.222	150.751	22.481	190.873	11.771	117	9.650	8,5	0,5	5,3
Özel Bankalar	225.103	66.013	349.796	263.357	68.995	386.493	38.254	2.982	36.697	17,0	4,5	10,5
Yabancı Bankalar	73.663	8.839	90.360	87.267	9.065	103.445	13.604	226	13.085	18,5	2,6	14,5
Katılım Bankaları	34.637	2.065	38.538	41.424	2.396	45.700	6.787	331	7.162	19,6	16,0	18,6
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	12.445	5.575	22.976	14.233	8.346	29.128	1.788	2.770	6.152	14,4	49,7	26,8
TMSF Bankaları	1	0	1	1	0	1	0	0	0	15,7	0,0	15,7
BANKACILIK SEKTÖRÜ	484.829	104.857	682.893	557.033	111.283	755.640	72.204	6.426	72.747	14,9	6,1	10,7

2011 yılında bankacılık sektörü ortalamasına yakın bir kredi artışı sergileyen kamu bankalarında 2012 yılının dokuz aylık dönemindeki artış sektörün oldukça altında gerçekleşmiştir. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında özel bankaların kredileri sektör ortalamasına paralel bir artış gösterirken; en yüksek oranlı kredi artışı %26,8 ile kalkınma ve yatırım bankalarında görülmüştür. Anılan dönemde yabancı bankalar ve katılım bankalarının kredilerini sektör ortalamasının üzerinde arttırdığı gözlenmektedir.

Eylül 2012 itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin %43,7'si kurumsal/ticari kredilerden, %33,5'i bireysel kredilerden, %22,8'i ise KOBİ kredilerinden oluşmaktadır. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında bireysel kredilerin toplam krediler içindeki payı 0,7 puan, kurumsal/ticari kredilerin payı 0,3 puan artarken, KOBİ kredilerinin payı 1 puan gerilemiştir.

Grafik 5: Kredilerin Türleri İtibarıyla Dağılımı

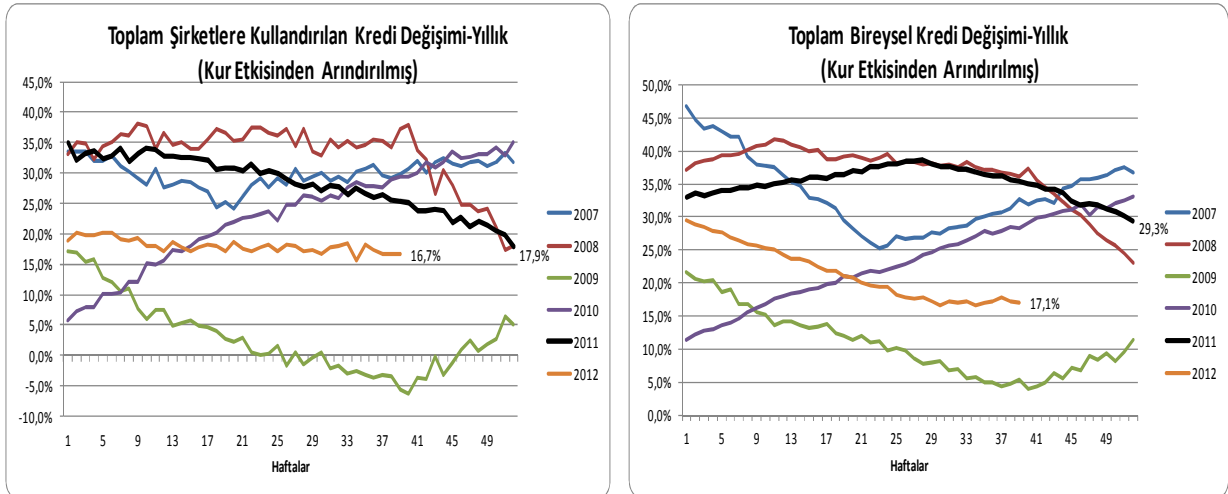
Tablo 7: Türleri İtibarıyla Krediler

(Milyon TL)	Eylül 2011	Aralık 2011	Haziran 2012	Eylül 2012	DEĞİŞİM			
					Eylül 2011 - Eylül 2012		Aralık 2011 - Eylül 2012	
					Tutar	(%)	Tutar	(%)
TOPLAM	661.282	682.893	737.196	755.640	94.358	14,3	72.747	10,7
Kurumsal/Ticari Krediler	289.592	296.197	321.057	330.489	40.896	14,1	34.292	11,6
KOBİ Kredileri	156.226	162.803	173.468	172.207	15.981	10,2	9.404	5,8
Mikro İşletmeler	52.406	54.848	57.985	59.115	6.709	12,8	4.267	7,8
Küçük İşletmeler	41.938	42.721	46.803	44.967	3.028	7,2	2.246	5,3
Orta İşletmeler	61.882	65.234	68.680	68.126	6.243	10,1	2.891	4,4
Bireysel Krediler	215.464	223.893	242.671	252.944	37.481	17,4	29.051	13,0
Kredi Kartları	52.447	55.489	63.656	68.153	15.706	29,9	12.664	22,8
Tüketici Kredileri	163.017	168.404	179.015	184.791	21.774	13,4	16.387	9,7
Konut	72.808	74.590	78.382	81.033	8.224	11,3	6.442	8,6
Taşıt	6.792	7.366	7.528	7.675	883	13,0	309	4,2
İhtiyaç + Diğer	83.417	86.448	93.105	96.084	12.667	15,2	9.636	11,1

2012 yılının dokuz aylık döneminde kredi hacminde gözlenen toplam 72,7 milyar TL'lik artışın 34,3 milyar TL'si (%47,1) kurumsal/ticari kredilerden, 29,1 milyar TL'si (%39,9) bireysel kredilerden, 9,4 milyar TL'si (%12,9) ise KOBİ'lere kullandırılan kredilerden kaynaklanmaktadır.

Yıllık bazda en düşük artışın görüldüğü KOBİ kredileri 2012 yılının dokuz aylık döneminde de %5,8 ile en yavaş artan kredi türü olmuştur. Anılan dönemde kurumsal/ticari krediler %11,6, bireysel krediler %13 artış göstermiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde kurumsal/ticari krediler ile bireysel kredilerin artış hızı belirgin bir şekilde gerilemiştir. 2009 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren sürekli artış gösteren KOBİ kredilerinde ise önceki çeyreğe göre %0,7 azalış gözlenmiştir.

Grafik 6: Kur Etkisinden Arındırılmış Yıllık Kredi Değişimleri

Şirketler kesimine kullandırılan kredilerin kur etkisinden arındırılmış yıllık artış oranlarında 2011 yılında gözlenen düşüş eğilimi, 2012 yılında yerini yatay bir seyre bırakmıştır. Bu krediler içerisinde KOBİ kredilerinin yavaşladığı gözlenmektedir. Bireysel kredilerdeki yıllık artış oranlarında ise 2011 yılının üçüncü çeyreğinde başlayan azalışın 2012

yılının üçüncü çeyreğinde yatay bir seyre döndüğü ve yıllık artış oranının Eylül 2012 döneminde şirketler kesimine kullandırılan kredilere yaklaştığı görülmektedir.

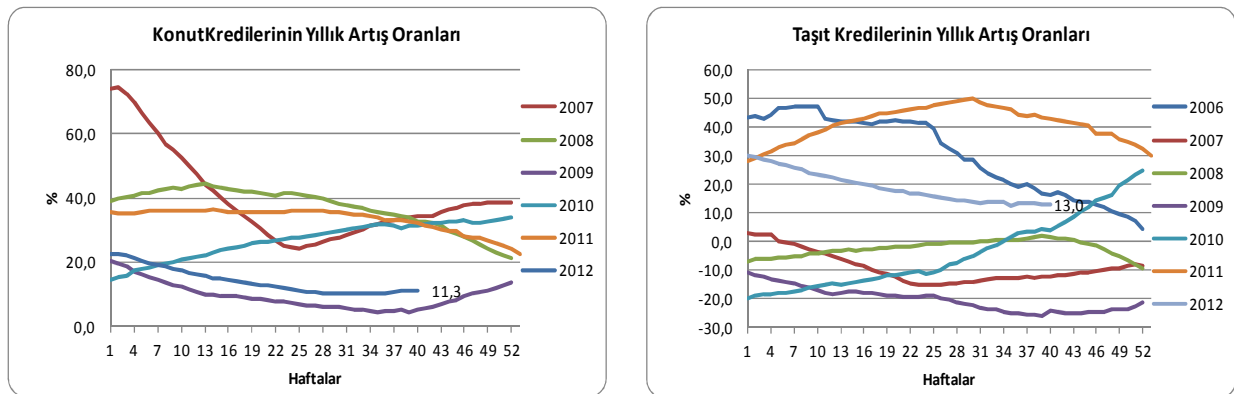
Eylül 2012 itibarıyla 252,9 milyar TL seviyesine ulaşan bireysel kredilerin 68,2 milyar TL'si (%26,9) kredi kartı alacaklarından, 184,8 milyar TL'si (%73,1) ise tüketici kredilerinden oluşmaktadır. Özellikle 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren kredi kartı alacakları tüketici kredilerinden daha hızlı artış göstermektedir.

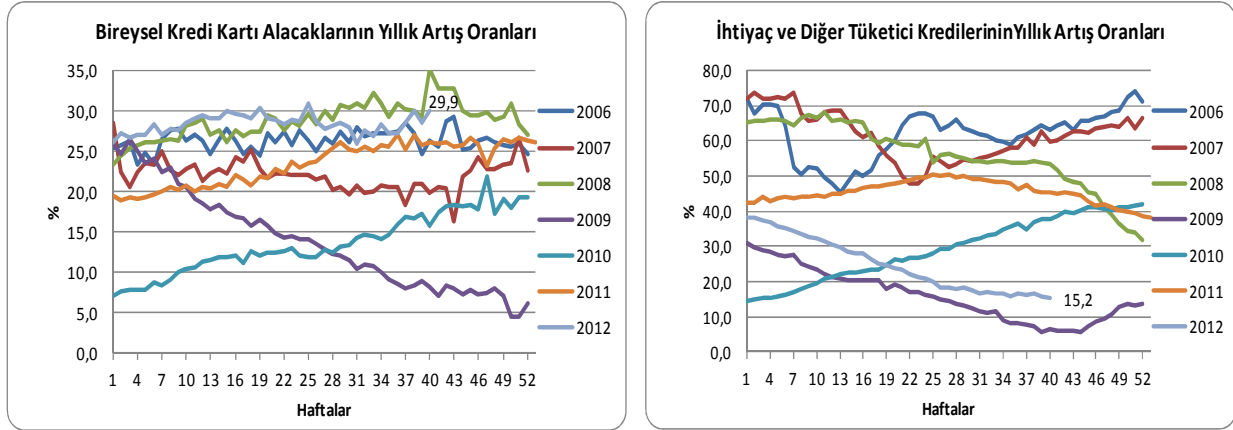
2012 yılının dokuz aylık döneminde tüketici kredileri içinde en hızlı artan kredi segmenti %11,1 ile ihtiyaç ve diğer tüketici kredileri olurken; en düşük artış %4,2 ile taşıt kredilerinde gerçekleşmiştir. Anılan dönemde tüketici kredilerinde gözlenen 16,4 milyar TL'lik artışın 9,6 milyar TL'lik (%58,8) kısmı "ihtiyaç ve diğer tüketici kredileri"nden kaynaklanmaktadır.

Taksitli nakit avans kullanımındaki artışın yanı sıra hizmet, sigorta ve telekom gibi bazı sektörlerde taksitli ödemelerin daha yoğun kullanılmaya başlaması ile toplam kredi kartı alacakları içinde taksitli kredi kartlarının payında gözlenen artış eğilimi halen devam etmekte olup, söz konusu oran Eylül 2012 itibarıyla %51,2'ye yükselmiştir.

Konut ve taşıt kredilerinden farklı olarak genellikle borçlunun ödeme kabiliyeti dışında bir teminatı bulunmayan ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerinde Haziran 2011 döneminde %50,6 seviyesine kadar yükselen yıllık artış oranları, 16.06.2011 tarihli Kurul Kararı ile söz konusu krediler için karşılık oranlarının artırılmasına bağlı olarak, bu tarihten itibaren azalış eğilimine girmiştir. Söz konusu kredilerin yıllık artış oranı 2012 yılında da azalmaya devam etmiş ve Eylül 2012 itibarıyla %15,2 olarak gerçekleşmiştir. Kredi kartı alacaklarının yıllık artış oranı ise 2012 yılında 2008 hariç önceki yılların üzerinde seyretmektedir.

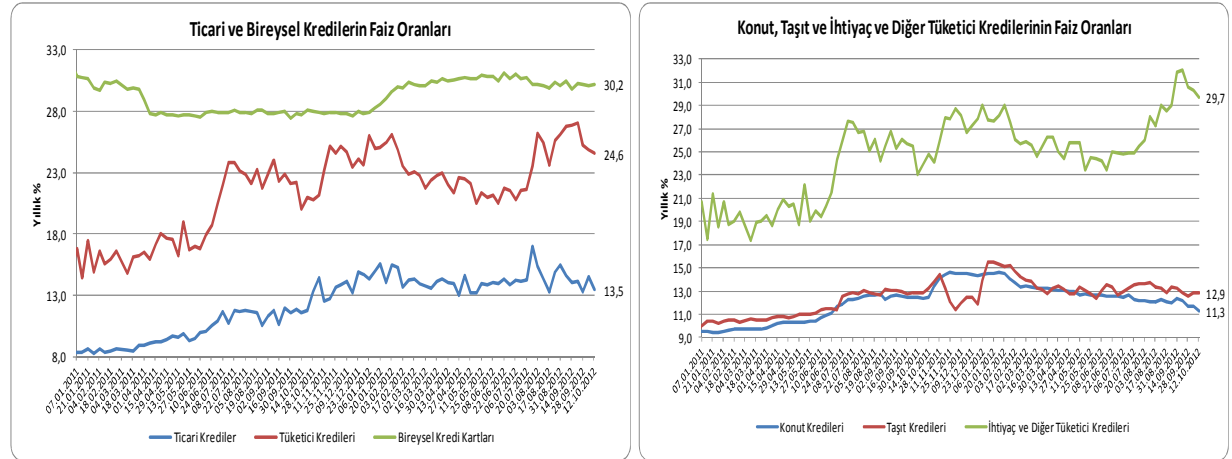
Grafik 7: Türleri İtibarıyla Bireysel Kredilerin Yıllık Artış Oranları

Kurumumuz ve TCMB tarafından uygulanan maliyet artırıcı politikalar 2011 yılının ikinci yarısından itibaren kredi faiz oranlarında belirgin yükselişlere yol açmıştır. 2012 yılının ilk yarısında ticari krediler ve tüketici kredileri faiz oranlarında gözlenen düşüş eğilimi yılın üçüncü çeyreğinde artışa dönmüş, ancak takip eden dönemde tekrar gerilemeye başlamıştır. Kredi kartı faiz oranlarındaki artış eğilimi ise 2012 yılında yerini yatay bir seyre bırakmıştır. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında tüketici kredilerinin ortalama yıllık faiz oranı %23,7’den %24,6’ya yükselirken; ticari kredilerin faiz oranları ise %14,7’den %13,5 düzeyine gerilemiştir.

Grafik 8: Haftalar İtibarıyla Kullanılan Kredilerin Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları

Kaynak: TCMB

Kredilerin kullanıldığı sektörler itibarıyla dağılımı incelendiğinde, Eylül 2012 itibarıyla en fazla kredi kullanımının %34,2 pay ile “tüketici kredileri ve kredi kartları”, %20,2 ile “toplam imalat sanayii”, %11,7 ile “toptan ve perakende ticaret” ve %5,9 ile “inşaat” sektörlerinde olduğu görülmektedir. 2011 yılsonuna göre “Toplam imalat sanayii”ne kullanılan krediler %9,4, “toptan ve perakende ticaret” sektörüne kullanılan krediler %15,9, inşaat sektörüne kullanılan krediler ise %12 artış göstermiştir.

Tablo 8: Kredi Türleri ve Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Gelişimi

(milyon TL)	Aralık 2011				Eylül 2012				DEĞİŞİM			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Tutar			
Kamu Bankaları	78.114	36.646	66.462	181.222	81.450	40.682	68.741	190.873	3.336	4.035	2.279	9.650
Özel Bankalar	151.405	88.101	110.289	349.796	164.494	93.281	128.717	386.493	13.088	5.180	18.428	36.697
Yabancı Bankalar	30.606	19.977	39.777	90.360	37.795	19.235	46.415	103.445	7.188	-742	6.639	13.085
Katılım Bankaları	16.475	15.472	6.591	38.538	21.095	16.323	8.282	45.700	4.621	851	1.690	7.162
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	19.596	2.607	773	22.976	25.654	2.686	788	29.128	6.058	79	15	6.152
TMSF Bankaları	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	296.197	162.803	223.893	682.893	330.489	172.207	252.944	755.640	34.292	9.404	29.051	72.747

Aralık 2011 dönemi ile karşılaştırıldığında kamu bankaları grubunun kurumsal/ticari ve bireysel kredilerde, özel bankalar grubunun kurumsal/ticari kredilerde, yabancı bankalar grubunun ise KOBİ kredilerinde sektör payının azaldığı görülmektedir. Anılan dönemde katılım bankalarının KOBİ kredileri dışındaki kredi türlerinde sektör payının arttığı; kalkınma ve yatırım bankaları grubunun ise kurumsal/ticari kredilerde sektör payı artarken diğer kredi türlerinde payının önemli bir değişim göstermediği gözlenmektedir.

Tablo 9: Kredi Türleri İtibarıyla Banka Gruplarının Payları

(%)	Aralık 2011				Eylül 2012				DEĞİŞİM (Puan)			
	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM	Kurumsal	KOBİ	Bireysel	TOPLAM
Kamu Bankaları	26,4	22,5	29,7	26,5	24,6	23,6	27,2	25,3	-1,7	1,1	-2,5	-1,3
Özel Bankalar	51,1	54,1	49,3	51,2	49,8	54,2	50,9	51,1	-1,3	0,1	1,6	-0,1
Yabancı Bankalar	10,3	12,3	17,8	13,2	11,4	11,2	18,3	13,7	1,1	-1,1	0,6	0,5
Katılım Bankaları	5,6	9,5	2,9	5,6	6,4	9,5	3,3	6,0	0,8	0,0	0,3	0,4
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	6,6	1,6	0,3	3,4	7,8	1,6	0,3	3,9	1,1	0,0	0,0	0,5
TMSF Bankaları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BANKACILIK SEKTÖRÜ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				

2011 yılsonunda %71 olan TP kredilerin toplam içindeki payı, kurlardaki azalışın da etkisiyle 2,7 puan artarak Eylül 2012 itibarıyla %73,7'ye yükselmiştir. Anılan dönemde YP krediler USD bazında %6,1 artmasına karşın kurlardaki düşüş neticesinde TL karşılığındaki artış %0,3 ile sınırlı kalmış ve toplam krediler içindeki payı %26,3'e gerilemiştir. Toplam kredilerin %5,1'ini oluşturan dövize endeksli krediler ise 2011 yılsonuna göre USD bazında %5,4 artarak 21,7 milyar USD (38,7 milyar TL) seviyesine ulaşmıştır. YP kredilerden daha yavaş bir artış hızı sergileyen dövize endeksli kredilerin 1,1 milyar TL'lik (%2,7) kısmı bireysel kredilerden oluşmaktadır.

Eylül 2012 itibarıyla toplam YP kredilerin %85,4'ü kurumsal/ticari kredilerden, %14,5'i KOBİ kredilerinden ve %0,1'i bireysel kredilerden oluşmaktadır. 2011 yılsonuna göre YP kredilerde kurumsal/ticari kredilerin payı 2,9 puan artarken, KOBİ kredilerinin payı 2,9 puan azalış göstermiştir. 2012 yılının dokuz aylık döneminde kurlardaki düşüşün de etkisiyle kurumsal/ticari krediler içinde YP kredilerin payı %55,2'den %51,4'e; KOBİ kredilerinde ise %21'den %16,7'ye gerilemiştir.

Eylül 2012 itibarıyla toplam 111,3 milyar USD seviyesinde bulunan YP kredilerin 22,5 milyar USD'lik (%20,2) kısmı bankaların yurtdışı şubelerinden kullandırılan kredilerden oluşmaktadır. Yurtdışı şubelerden kullandırılan söz konusu tutarın ise 17,3 milyar USD'lik bölümü off-shore şubeler kaynaklıdır.

Sektörün toplam kredileri içinde yurtdışı şubelerin payı azalmaya devam ederken, 2012 yılının dokuz aylık döneminde yurtdışı şubelerden kullandırılan toplam krediler %17,1, YP krediler ise USD bazında %13,1 azalmıştır.

b) Takipteki Alacaklar

Sektörün takipteki alacaklarında 2010 yılında başlayan düşüş eğilimi, 2011 yılının son çeyreğinde⁹ artışa dönmüştür. Takipteki alacaklar, 2,8 milyar TL'si yılın üçüncü çeyreğinde olmak üzere, 2011 yılsonuna göre 4 milyar TL (%21) artarak Eylül 2012 itibarıyla 23 milyar TL seviyesine yükselmiştir.

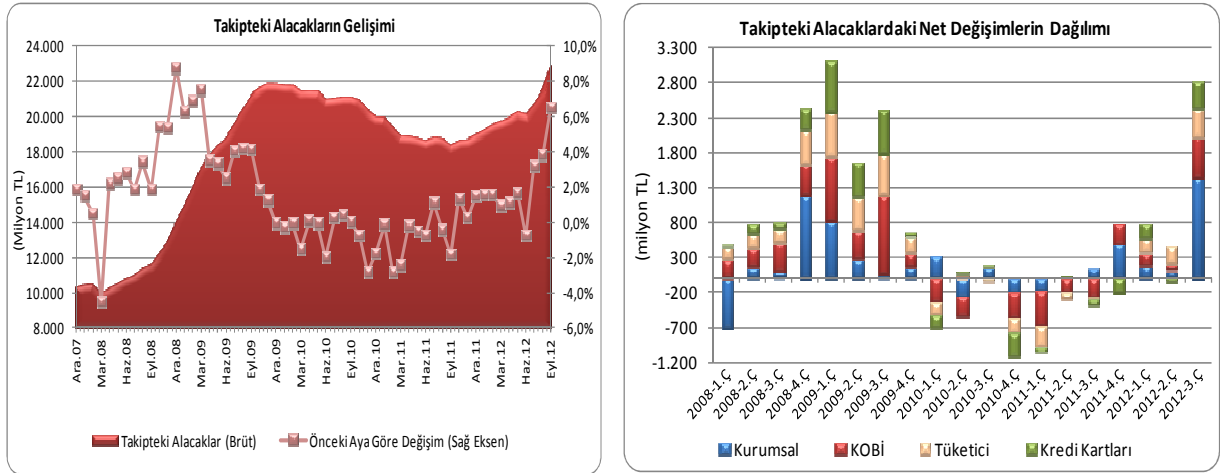
Takibe intikallerdeki artış eğilimi ile birlikte takipteki alacaklardan yapılan tahsilatların azalış göstermesinin takipteki alacaklardaki artışta belirleyici olduğu görülmektedir. Son dönemde bankaların aktiften silme uygulamaları takipteki alacaklardaki artışı sınırlayıcı etkiye sahip olup, takipteki alacakların yılsonuna göre artış oranı, 2012 yılında aktiften silinen tutarlar dikkate alındığında %27,2 olarak hesaplanmaktadır.

2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında takipteki alacaklarda en fazla artış 1.754 milyon TL ile kurumsal/ticari kredilerde gözlenirken; anılan dönemde takipteki bireysel krediler 1.390 milyon TL, takipteki KOBİ kredileri ise 835 milyon TL artış göstermiştir. Takipteki bireysel krediler içerisinde ise en yüksek artışlar 819 milyon TL ile ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerinde ve 534 milyon TL ile kredi kartı alacaklarında görülmüştür.

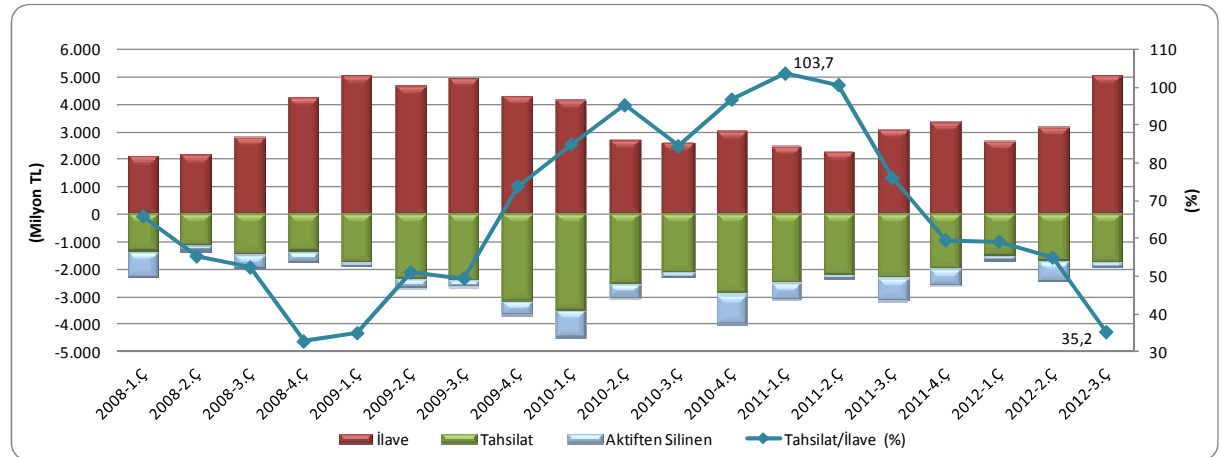
Takipteki alacaklardaki net değişimlere kredi türleri itibarıyla bakıldığında, 2010 ve 2011 yılındaki genel düşüş eğiliminin 2011 yılının son çeyreğinde kurumsal/ticari krediler ve KOBİ kredilerinde artışa döndüğü; 2012 yılında ise tüm kredi türlerinde takipteki alacakların artış gösterdiği görülmektedir. 2011 yılsonu ile karşılaştırıldığında takipteki kurumsal/ticari krediler %24,7, bireysel krediler %20,9, KOBİ kredileri %16 artarken; bireysel kredi kartı alacaklarındaki artış %15,5, tüketici kredilerindeki artış ise %26,7 olarak gerçekleşmiştir. Anılan dönemde ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerindeki 819 milyon TL'lik (%35,7) artış takipteki tüketici kredilerindeki artışta belirleyici olmuştur.

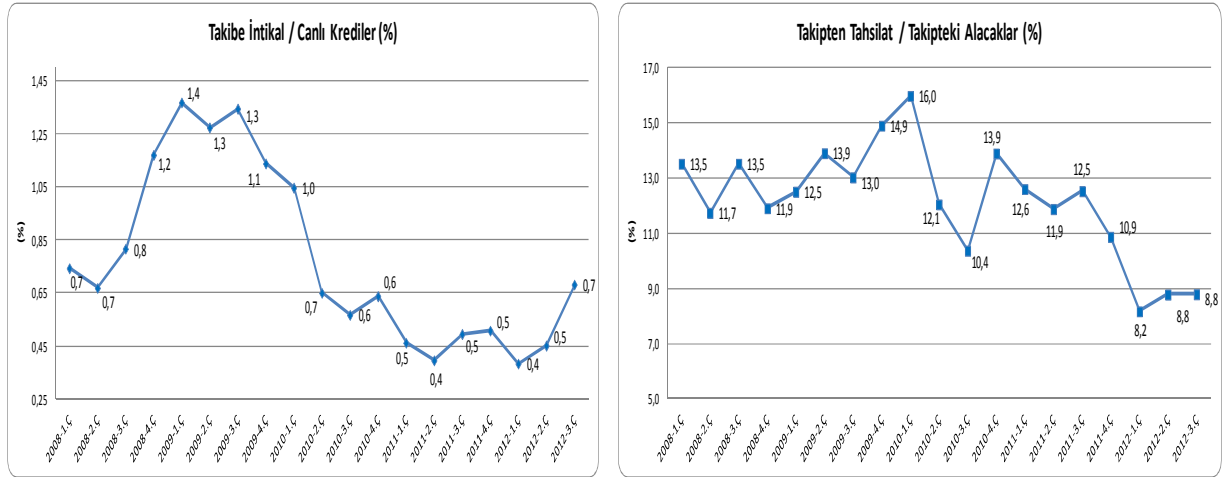
⁹ Aktiften silinenler de dikkate alındığında, takipteki alacakların 2011 yılının üçüncü çeyreğinde artışa geçtiği görülmektedir.

Grafik 9: Takipteki Alacakların Gelişimi

Türler itibarıyla takipteki alacaklarda yaşanan değişimler neticesinde toplam takipteki alacaklar içinde kurumsal/ticari kredilerin payı %38,6'ya yükselirken, KOBİ kredilerinin payı %26,4'e gerilemiş, bireysel kredilerin payı ise %35 seviyesini korumuştur. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde takipteki alacaklarda gözlenen toplam 2,8 milyar TL'lik artışın 1,4 milyar TL'lik kısmı kurumsal/ticari kredilerden kaynaklanırken, tüm kredi türlerinde gözlenen artışlar 2009 yılının üçüncü çeyreğinden sonra gözlenen en yüksek tutarlı artışlar olarak dikkat çekmektedir.

Grafik 10: Takipteki Alacak Hareketleri

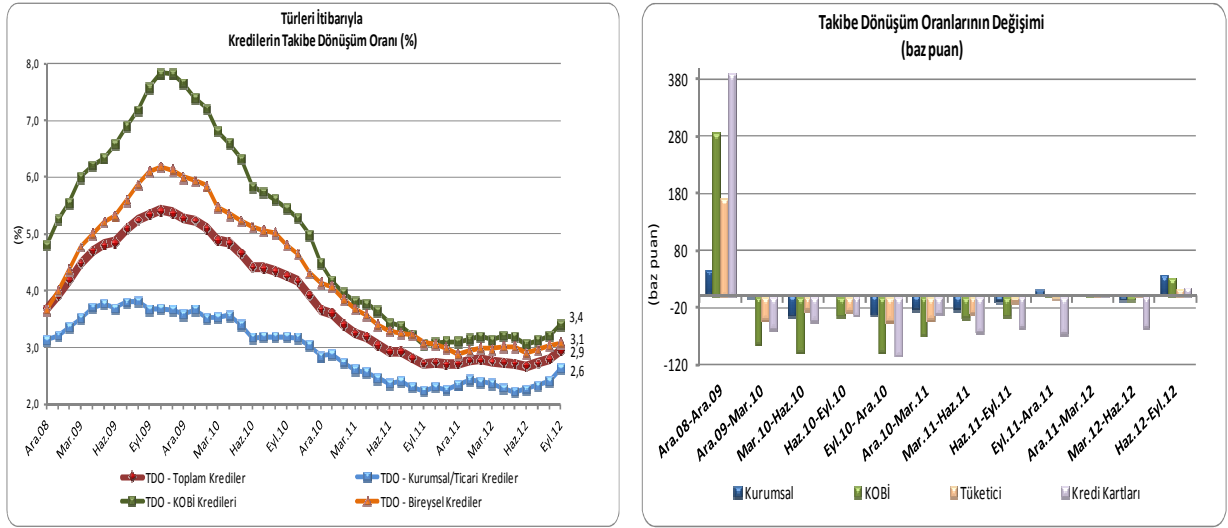
2009 yılının son çeyreğinden itibaren %70'in üzerinde seyreden takipteki alacaklardan yapılan tahsilatların aynı dönemde takipteki alacaklara ilave olan tutarlara oranı, 2011 yılının birinci çeyreğinde %103,7 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Söz konusu oran izleyen dönemden itibaren düşmeye başlamış ve yeni intikallerdeki artış ile birlikte tahsilatlardaki azalışın etkisi ile 2012 yılının üçüncü çeyreğinde %35,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 11: Takibe İntikal/ Canlı Krediler ve Takipten Tahsilat/ Takipteki Alacaklar

Canlı kredilerden izleyen çeyrekte takibe intikal edenlerin oranı 2009 yılının son çeyreğinden itibaren genel olarak düşüş göstermekte olup, 2012 yılının ikinci çeyreğinden itibaren tekrar yükseliş eğilimine giren söz konusu oran yılın üçüncü çeyreğinde %0,7 olarak hesaplanmaktadır. Diğer taraftan, takipteki alacaklardan izleyen çeyrekte tahsil edilenlerin oranı en yüksek seviyesine 2010 yılının ilk çeyreğinde ulaşmış olup, 2011 yılında inişli çıkışlı bir seyir izleyen söz konusu oran 2012 yılının üçüncü çeyreğinde %8,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ekim 2009'da %5,4'e kadar yükselen takibe dönüşüm oranında özellikle 2010 ve 2011 yıllarında yüksek kredi artışı, sorunlu kredi tahsilatları ve takipteki alacak oluşumunun yavaşlaması ile azalma görülmüştür. 2011 yılının son çeyreğinden itibaren ise yatay bir seyir izlemeye başlayan oran, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yükselişe geçmiş ve Eylül 2012 itibarıyla %2,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, bankaların takipteki alacaklarını aktiften silme politikalarının kredilerin takibe dönüşüm oranı üzerindeki azaltıcı etkisi 2010 yılı ve sonrasında aktiften silinen tutarlar dikkate alındığında 0,7 puan; 2012 yılında aktiften silinen tutarlar dikkate alındığında ise 0,2 puan olarak hesaplanmaktadır.

Grafik 12: Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

Aralık 2011 dönemi ile karşılaştırıldığında tüm kredi türlerinde takibe dönüşüm oranı yükselirken, kurumsal/ticari kredilerin ve KOBİ kredilerinin takibe dönüşüm oranı 0,3 puan, bireysel kredilerin takibe dönüşüm oranı ise 0,2 puan yükselmiştir.

Eylül 2012 itibarıyla en yüksek takibe dönüşüm oranı %3,4 ile KOBİ kredilerine ait iken, kurumsal/ticari kredilerin takibe dönüşüm oranı %2,6, bireysel kredilerin takibe dönüşüm oranı ise %3,1 düzeyindedir. Son bir yıllık dönemde dikkat çekici düşüşler gözlenmekle birlikte, kredi kartları tüm kredi türleri içinde en yüksek takibe dönüşüm oranına sahip olma özelliğini korumaktadır.

Yılın dokuz aylık döneminde takibe dönüşüm oranı kredi kartı alacaklarında %5,8'den %5,5'e, konut kredilerinde %0,9'dan %0,8'e gerilerken; taşıt kredilerinde takibe dönüşüm oranı %3,3'ten %3,5'e, ihtiyaç ve diğer tüketici kredilerinde ise %2,6'dan %3,1'e yükselmiştir.

c) Menkul Değerler Portföyü

Yılın ilk yarısında %0,3 (725 milyon TL) oranında azalış gözlenen menkul değerler, üçüncü çeyrekte de %2,2 (6,3 milyar TL) azalarak Eylül 2012 itibarıyla 277,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Buna göre bankaların menkul değerler yatırımı yılın dokuz aylık döneminde %2,5 (7,1 milyar TL) azalırken yıllık bazdaki azalış %3,6 (10,4 milyar TL) olmuştur.

İncelenen dönem itibarıyla sektörün menkul değerlerinin %68'i satılmaya hazır menkul değerler, %26,9'u vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler (VKET) ve %5,1'i gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan menkul değerler portföylerinde sınıflandırılmıştır. Bankaların faiz oranlarındaki trendin aşağı yönlü olacağı beklentisi nedeniyle menkul değerlerinin VKET menkul değerler portföyü yerine ağırlıklı olarak ticari portföyde sınıflandırmaya devam ettikleri gözlenmektedir. Buna göre yılın dokuz aylık döneminde vadeye kadar elde tutulacak portföy 13,4 milyar TL azalırken, satılmaya hazır menkul değerlerin 2 milyar TL ve gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan menkul değerlerin ise 4,4 milyar TL arttığı; buna paralel olarak aynı dönemde VKET portföyünün payının 4,1 puan azalırken satılmaya hazır portföyün payının 2,4 puan ve gerçeğe uygun değer farkı kar/zarara yansıtılan portföyün payının ise 1,7 puan arttığı görülmüştür.

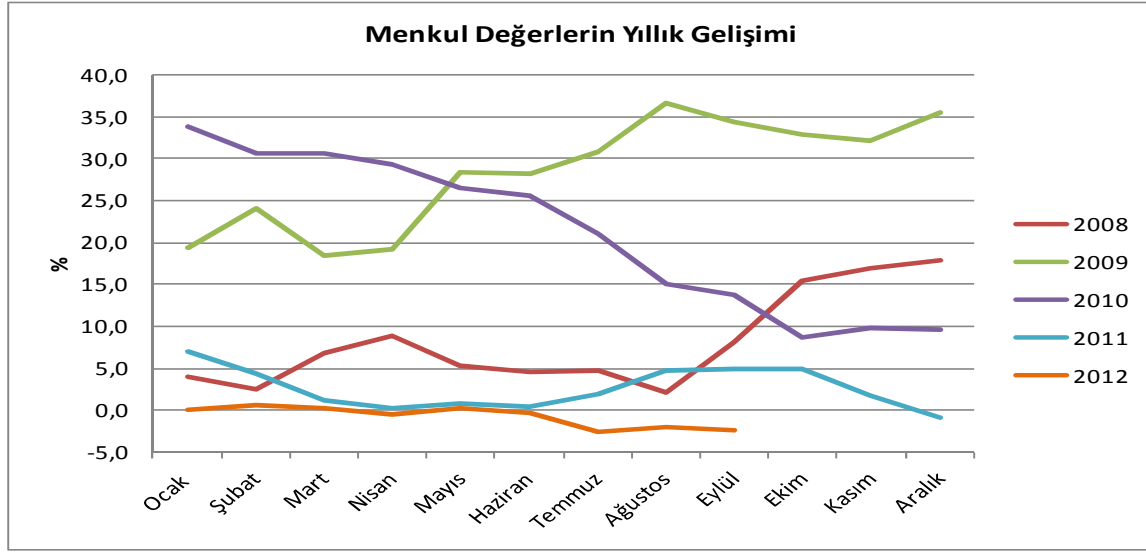
Tablo 10: Menkul Değerlerin Gelişimi

(Milyon TL)	Değişim											
	2011/9		2011/12		2012/6		2012/9		2011/9-2012/9		2011/12-2012/9	
	Tutar	% Pay*	Tutar	% Pay*	Tutar	% Pay*	Tutar	% Pay*	Tutar	%	Tutar	%
Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yan. Men.Değ.	13.212	4,6	9.775	3,4	10.040	3,5	14.161	5,1	950	7,2	4.386	44,9
Satılmaya Hazır Menkul Değerler	187.462	65,0	186.891	65,6	191.827	67,5	188.895	68,0	1.434	0,8	2.004	1,1
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Men. Değ.	87.645	30,4	88.317	31,0	82.391	29,0	74.869	26,9	-12.776	-14,6	-13.448	-15,2
Menkul Değerler Toplamı	288.318	100	284.983	100	284.258	100	277.926	100	-10.393	-3,6	-7.058	-2,5
Toplam Aktif	1.213.660	23,8	1.217.695	23,4	1.273.739	22,3	1.308.576	21,2	94.916	7,8	90.881	7,5

(*) Her bir menkul kıymet grubunun menkul değerler içerisindeki payları ile MDC'nin aktif toplamı içerisindeki paylarını göstermektedir.

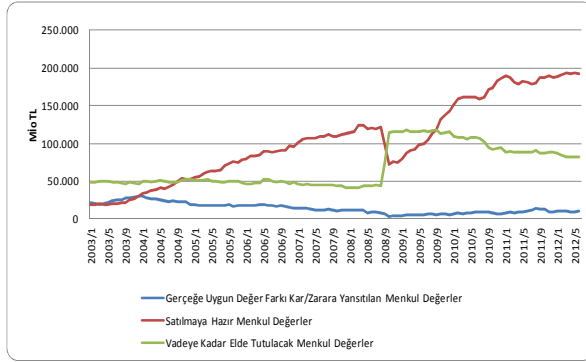
2011 yılının son ayında ilk defa negatif olarak gerçekleşen menkul değerler portföyündeki 12 aylık değişim oranı, 2012 yılının ilk yarısında sıfıra yakın bir düzeyde kalmış ancak yılın üçüncü çeyreğinde negatif trend güçlenmiştir.

Grafik 13: Menkul Değerlerin Yıllık Gelişimleri

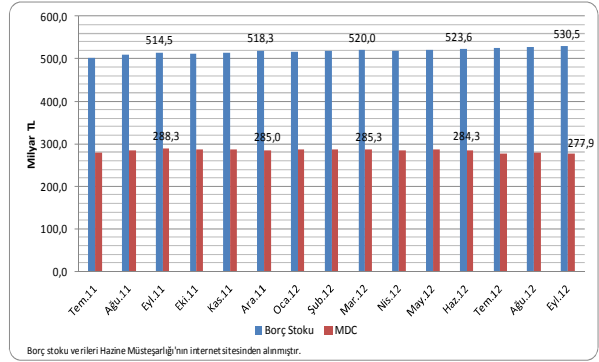

İçinde bulunulan konjonktüre bağlı olarak bankaların yatırım tercihini krediden yana kullanması, menkul değerlerinin toplam aktifler içindeki payını azaltmaya devam etmektedir. Bu kapsamda menkul değerler portföyündeki nominal azalışla birlikte toplam aktiflerdeki büyüme sonucu Eylül 2012 itibarıyla menkul değerlerin toplam aktifler içindeki payı %21,2'ye gerilemiştir.

Grafik 14: Menkul Değerlerin Portföy Dağılımı

Grafik 15: Kamu Borç Stoku ve MDC Gelişimi

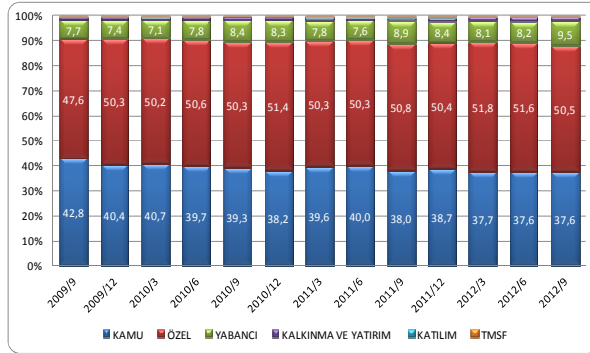

Eylül 2012 itibarıyla bankaların portföylerinde bulunan menkul değerlerin %97,2'si kamu borçlanma senetlerinden oluşmaktadır. Yabancı ülke devlet tahvillerine yapılan yatırım 386 milyon TL'ye, toplam menkul değerler içindeki payı da %0,1'e gerilemiş durumdadır. Sektörün menkul değerler portföyü içinde krediye bağlı tahvillerin payı %1 (2,7 milyar TL) olup, yurtiçi bankalarca ihraç edilen tahviller, hisse senetleri, yatırım fonları, özel sektör tahvilleri, banka bonoları veya banka garantili bonolar ile yabancı özel sektör borçlanma senetlerinin toplam payı %1,7'dir.

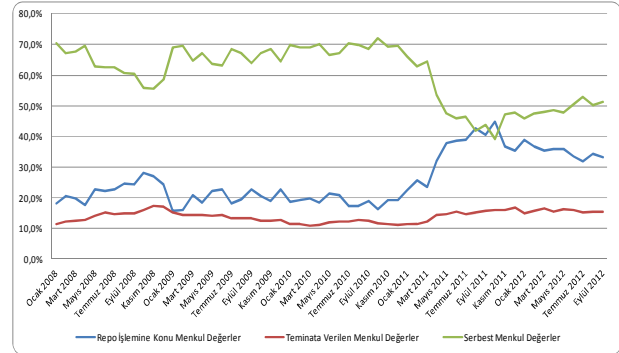
Eylül 2012 itibarıyla kamu brüt borç stokunun 530,5 milyar TL'ye¹⁰ yükselmesine karşılık menkul değerler portföyündeki azalış sonucu kamu borç stokunun bankalarca finanse edilen kısmı %50,9'a gerilemiştir.

Sektörün menkul değerlerindeki azalış büyük ölçüde özel bankalardan kaynaklanmakta olup söz konusu husus banka gruplarının paylarına da yansımış durumdadır. Yılın üçüncü çeyreğinde özel bankaların menkul değerleri 6,4 milyar TL, kamu bankalarının menkul değerleri 2,4 milyar TL azalırken yabancı bankaların menkul değerleri 3 milyar TL artmıştır. Bunun sonucunda Eylül 2012 itibarıyla sektörün toplam menkul değerlerinin yarısından fazlasına (%50,5) sahip olan özel bankaların payı önceki çeyreğe göre 1,1 puan azalırken kamu bankalarının payı aynı kalmış, yabancı bankaların payı ise 1,3 puan artmıştır.

Grafik 16: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler

Grafik 17: Menkul Değerlerin Kullanımına Göre Dağılımı

Eylül 2012 itibarıyla sektörün menkul değerler portföyünün %33,3'ü repo (92,5 milyar TL) işlemlerine konu edilmiş, %15,4'ü ise teminata verilmiştir. Repo işlemine konu menkul değerler bir önceki çeyreğe göre %2,5 azalırken, büyük kısmı TCMB ve İMKB nezdindeki piyasalarda işlem teminatı olarak bulundurulmakta olan menkul değerler %6,2 ve serbest menkul değerler ise %0,8 azalmıştır. Repo konusu menkul değerlerdeki azalışın, TCMB'nin zorunlu karşılıkların tesisinde TL yükümlülükler için döviz veya altın bulundurma seçeneği sunması nedeniyle TL repo talebinin azalmış olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

İncelenen dönem itibarıyla sektörün menkul değerlerinin %84,7'si TP, %15,3'ü YP menkul değerlerden oluşmaktadır. Yılın dokuz aylık döneminde TP menkul değerlerin payı 2,4 puan (981 milyon TL) artarken YP menkul değerler aynı oranda (8 milyar TL) azalmıştır.

¹⁰ Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Bankaların menkul değerlerindeki azalışın ağırlıklı olarak VKET portföyündeki YP menkul değerlerden kaynaklanıyor olmasının, Temmuz 2012 döneminden itibaren Basel II düzenlemelerinin yürürlüğe girmiş olması ile bağlantılı olduğu değerlendirilmektedir.

Eylül 2012 itibarıyla sektörün toplam menkul değerlerinin %53,6'sı değişken faizli, %45,7'si sabit faizlidir. Menkul değerlerin %0,7'si ise getirisi faize duyarlı olmayan kıymetlerden oluşmaktadır. Değişken faizli menkul değerlerin %59,2'si (88,2 milyar TL) referans tahvil faizlerine, %36,9'u (54,9 milyar TL) TÜFE'ye ve %2'si (3 milyar TL) LIBOR'a endekslidir.

Emanet kıymetler 2012 yılının dokuz aylık döneminde % 17,9 oranında (27,1 milyar TL) artmıştır. Bu artışın %76,7'si yurtdışı yerleşiklerden kaynaklanmıştır. Bunun sonucunda yurtiçi yerleşiklerin toplam emanet kıymetler içindeki payı %49,5'e gerilerken, yurtdışı yerleşiklerin payı ilk defa yurtiçi yerleşikleri geçmiş ve %50,5'e yükselmiştir.

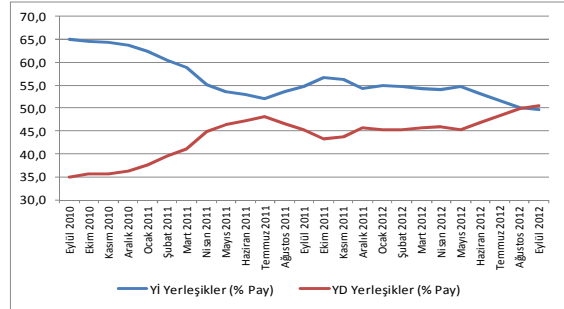
Tablo 11: Emanet Kıymetlerin ve Menkul Değerlerin Gelişimi

Milyon TL	Emanet Kıymetler*			MDC	Emanet % Değişim**	MDC % Değişim**
	Yurtiçi Yerleşikler	Yurtdışı Yerleşikler	Toplam Emanet			
Eylül 2010	65.601	35.174	100.775	274.706		
Ekim 2010	66.263	36.470	102.733	273.294	1,9	-0,5
Kasım 2010	65.273	36.124	101.397	282.200	-1,3	3,3
Aralık 2010	65.971	37.711	103.682	287.855	2,3	2,0
Ocak 2011	68.931	41.456	110.387	285.582	6,5	-0,8
Şubat 2011	69.735	45.523	115.259	285.641	4,4	0,0
Mart 2011	71.626	49.885	121.511	278.558	5,4	-2,5
Nisan 2011	72.343	58.691	131.034	275.659	7,8	-1,0
Mayıs 2011	72.956	63.142	136.097	279.618	3,9	1,4
Haziran 2011	74.021	66.035	140.056	279.325	2,9	-0,1
Temmuz 2011	75.803	70.046	145.848	279.082	4,1	-0,1
Ağustos 2011	76.934	66.851	143.785	284.860	-1,4	2,1
Eylül 2011	77.472	64.260	141.732	288.318	-1,4	1,2
Ekim 2011	79.891	61.249	141.140	286.918	-0,4	-0,5
Kasım 2011	81.890	63.703	145.593	287.212	3,2	0,1
Aralık 2011	82.282	69.431	151.713	284.983	4,2	-0,8
Ocak 2012	83.800	69.063	152.863	285.333	0,8	0,1
Şubat 2012	84.629	70.208	154.837	286.652	1,3	0,5
Mart 2012	85.521	71.820	157.341	285.343	1,6	-0,5
Nisan 2012	86.360	73.157	159.517	283.605	1,4	-0,6
Mayıs 2012	88.346	73.246	161.592	285.646	1,3	0,7
Haziran 2012	88.269	77.648	165.917	284.258	2,7	-0,5
Temmuz 2012	89.493	83.884	173.377	277.628	4,5	-2,3
Ağustos 2012	87.512	87.076	174.589	279.169	0,7	0,6
Eylül 2012	88.616	90.243	178.859	277.926	2,4	-0,4

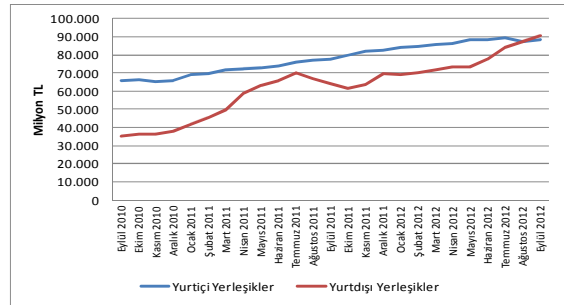
* Nominal Değer

** Bir önceki döneme göre yüzde değişim

Grafik 18: Emanet Kıymetlerin Dağılımı-Yerleşiklere Göre (%)

Grafik 19: Emanet Kıymetlerin Tutarı-Yerleşiklere Göre

2012 yılındaki gelişim incelendiğinde, yurtdışı yerleşiklerin emanet kıymetlerinde gözlenen artışın önemli kısmının Haziran ve Temmuz aylarında gerçekleştiği görülmektedir.

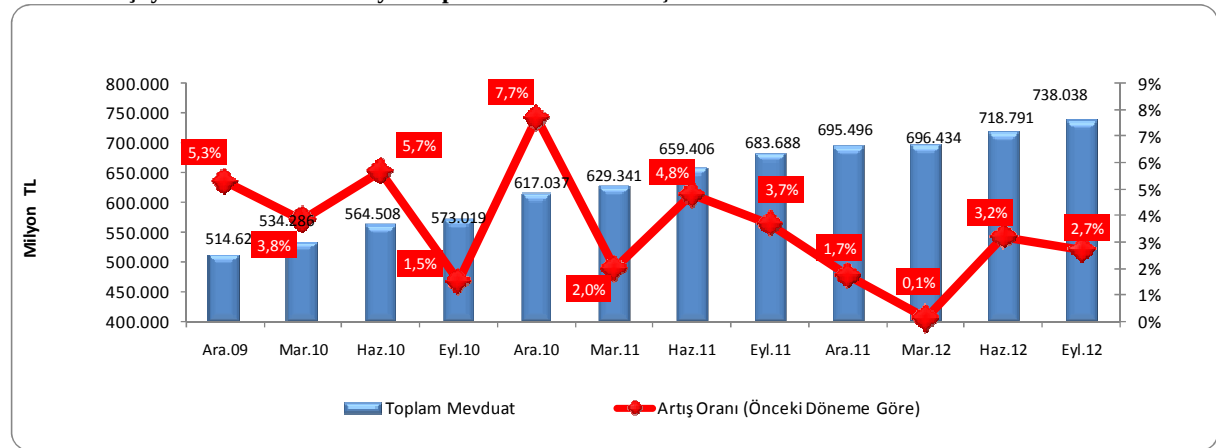

d) Mevduat

Türk bankacılık sektörünün pasifleri içinde en fazla paya sahip olmaya devam eden mevduat, diğer fon kaynaklarına göre daha istikrarlı bir fon kaynağıdır. Eylül 2012 itibarıyla sektörün toplam mevduat tutarı 738 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Ekonomideki yavaşlamaya paralel olarak, bankacılık sektörü toplam pasifleri 2012 yılının dokuz ayında %7,5 ile sınırlı bir artış gösterirken, mevduat artış hızı aynı dönemde %6,1 düzeyinde kalmış ve mevduatın pasif toplamı içerisindeki payı 0,7 puan azalarak %56,4 düzeyine gerilemiş, ancak önceki çeyrekteki ağırlığını korumuştur. Mevduatın payının azalmasında yurtiçi tasarruf artış hızının azalmasının yanı sıra, bankaların yurtdışı piyasalar ve repo imkânlarını kullanması ve menkul kıymet ihraçları gibi alternatif kaynaklara başvurusu da etkili olmuştur. Ancak, TP mevduat artışında önceki üç çeyrekte yavaşlama görülürken, son çeyrekte özellikle tüzel kişilere ait mevduatın kısmen TP'ye dönmesiyle de %5 düzeyinde göreceli olarak yüksek bir büyüme sağlanmıştır.

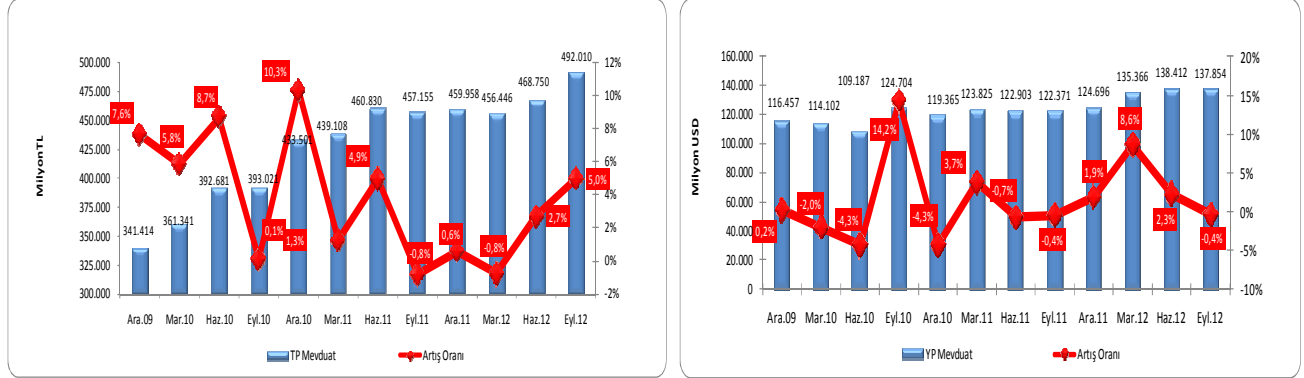
Bir önceki çeyrekte YP mevduattaki USD bazında %2,5 artış (3,5 milyar USD) yılın üçüncü çeyreğinde %0,4 (558 milyon USD) azalışa dönmüştür. 2011 yılsonuna göre toplam mevduat büyümesi kur ve parite etkisinden arındırıldığında %8,1 düzeyinde olmuştur. Diğer taraftan, Eylül 2012 itibarıyla toplam mevduat yıllık olarak %7,9 (54,3 milyar TL) artarken, kur ve parite etkisinden arındırıldığında artış hızı %9,8 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu yıllık artış, son beş yılın en düşük oranına denk gelmektedir. Toplam mevduatın artış hızı üçüncü çeyrekte döviz kurlarının azalmasının da etkisiyle %3,2'den %2,7'ye gerilemiştir

Grafik 20: Çeyrek Dönemler İtibarıyla Toplam Mevduatın Gelişimi

2012 yılının dokuz ayında TP mevduat %7 (32,1 milyar TL) ile sınırlı bir artış göstermiş, YP mevduat ise USD bazında %10,6 (13,2 milyar USD) artmıştır¹¹. YP mevduattaki artışın 1,3 milyar USD'si kıymetli maden depo hesaplarından kaynaklanmıştır.

Grafik 21:Çeyrek Dönemler İtibarıyla TP ve YP Mevduatın Gelişimi

2011 yılsonuna göre TMSF hariç tüm banka gruplarının mevduat tutarı artarken, en yüksek mevduat/katılım fonu artışı 22,2 milyar TL (%6,4) ile özel bankalarda görülmüştür.

Tablo 12:Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi

(Milyon TL)							DEĞİŞİM					
	Aralık 2011			Eylül 2012			TUTAR			%		
	TP (Milyon TL)	YP (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)	TP (Milyon TL)	YP (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)	TP (Milyon TL)	YP (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)	TP	YP	Toplam
Kamu Bankaları	169.011	29.816	225.330	171.713	32.783	230.220	2.702	2.967	4.890	1,6	10,0	2,2
Özel Bankalar	208.836	73.399	347.480	230.005	78.256	369.669	21.169	4.857	22.189	10,1	6,6	6,4
Yabancı Bankalar	58.200	13.362	83.438	63.543	16.430	92.865	5.343	3.068	9.427	9,2	23,0	11,3
Katılım Bankaları	23.896	8.113	39.220	26.735	10.379	45.259	2.839	2.267	6.039	11,9	27,9	15,4
TMSF Bankaları	14,8	6,7	27,5	14,2	6,3	25,4	-1	-0,5	-2,1	-4,0	-6,9	-7,7
BANKACILIK SEKTÖRÜ	459.958	124.696	695.496	492.010	137.854	738.038	32.053	13.158	42.542	7,0	10,6	6,1

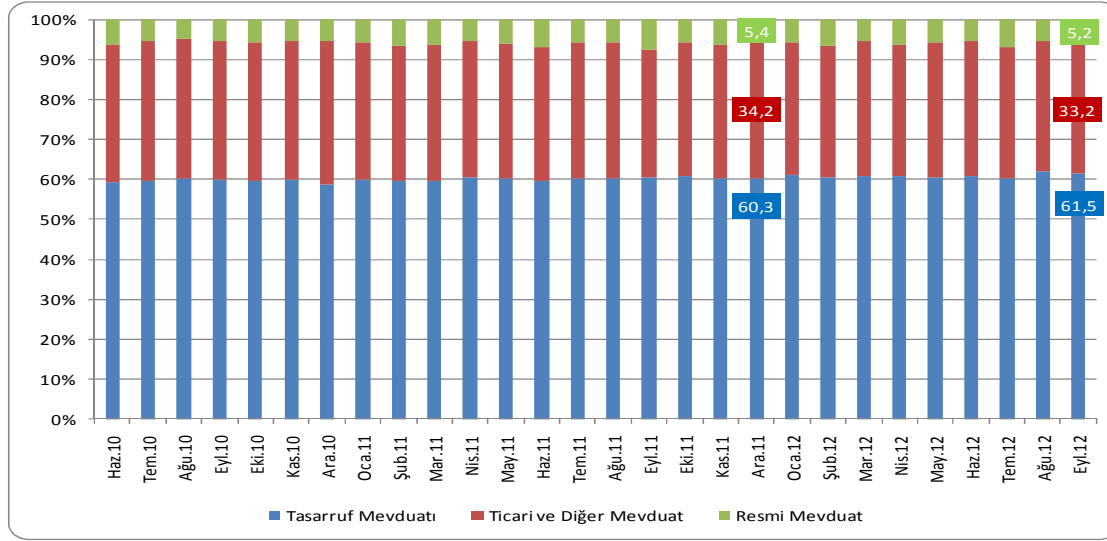
* YP mevduat tutarı hesaplanırken ilgili tarihteki TCMB USD alış kuru esas alınmıştır.

Eylül 2012 itibarıyla yılsonuna göre tasarruf mevduatının¹² toplam mevduat içerisindeki payı 1,2 puan artarak %61,5 olurken, resmi mevduatın payı 0,2 puan, ticari ve diğer mevduatın payı ise 1 puan azalmıştır.

¹¹ TCMB kurları esas alınmıştır.

¹² Katılım bankalarındaki gerçek kişilere ait fonlar dahildir.

Grafik 22:Mevduatın/Katılım Fonlarının Türleri İtibarıyla Dağılımı

Döviz kurlarının düşüş gösterdiği üçüncü çeyrekte tasarruf mevduatındaki oransal olarak en fazla artış YP hesaplarda görülmüştür. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde TP tasarruf mevduatı %3,5 (10,5 milyar TL), YP tasarruf mevduatı 6,6 milyar TL (USD bazında %6) ve toplam tasarruf mevduatı %3,9 artmıştır. Bu durumun tersine, aynı dönemde, tüzel kişilere ait ticari ve diğer mevduatın TP kısmı %9,2 artarken, YP kısmı %9,1 (USD bazında) azalma göstermiş, toplam tutardaki artış ise %0,7 ile sınırlı kalmıştır.

Grafik 23:Tasarruf Mevduatı ile Ticari ve Diğer Mevduatın Gelişimi

Bilindiği üzere, TCMB bankacılık sisteminde kaynakların vadesinin uzatılması yoluyla vade uyumsuzluğunu azaltmak¹³ amacıyla 17 Aralık 2010'dan başlayarak Türk Lirası ve yabancı para zorunlu karşılık oranlarını, mevduat/katılım fonunun vade yapısına göre farklılaştırma yoluna gitmiştir. Söz konusu politikaların etkisiyle mevduatın vadesi Aralık 2010 – Haziran 2012 döneminde bir aya kadar vadeden daha uzun vadelere kaymış, vadesiz ve üç aya kadar vadeli mevduatın payı 4,8 puan azalmıştır.

¹³ Artan iç talebi kırmak ve kredi artışını sınırlandırmak söz konusu politikaların başlangıcındaki ana amaçlardır.

Tablo 13:Mevduatın Vade Dağılımı (%)

						Değişim (Puan)		
	Ara.10	Eyl.11	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Aralık 2010 - Eylül 2012	Aralık 2011 - Eylül 2012	Haziran 2012 - Eylül 2012
Vadesiz	15,9	16,8	17,4	17,2	17,3	1,4	-0,1	0,1
1 Aya Kadar Vadeli	26,0	14,6	14,8	13,2	13,1	-13,0	-1,7	-0,1
1-3 Ay Arası Vadeli	49,7	52,7	53,2	55,9	56,5	6,8	3,3	0,6
Vadesiz ve 3 Aya Kadar Vadeli	91,6	84,1	85,4	86,3	86,9	-4,8	1,5	0,6
3-6 Ay Arası Vadeli	4,1	8,3	7,5	7,0	6,3	2,2	-1,2	-0,6
6-12 Ay Arası Vadeli	1,5	2,7	2,4	2,2	2,1	0,5	-0,3	-0,1
1 Yıldan Uzun Vadeli	2,7	4,8	4,6	4,6	4,7	2,0	0,1	0,1

Vadesiz ve üç aya kadar vadeli mevduatın payı 2010 yılından itibaren 4,8 puan azalmakla birlikte, aynı vade diliminde 2012 yılının dokuz ayında 1,5 puan artış görülmüştür. Söz konusu artışın 0,6 puanı üçüncü çeyrekte gerçekleşmiştir. 2012 yılının dokuz ayında mevduatın vade dilimlerinde pay olarak en fazla artış 3,3 puanla bir – üç ay vadede, en fazla azalış ise 1,7 puanla bir aya kadar vadede görülmektedir. Sektörün en önemli fon kaynağı ve aktif pasif vade uyumsuzluğunun temel sebebi olan mevduatın vadesinin 2010 yılına kıyasla uzamasına rağmen, mevduatın vadesinin halen kısa olduğu ve 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, üç aya kadar vadede artış görülmek suretiyle bir miktar daha kısaldığı görülmektedir. Diğer taraftan, hâlihazırda vade gözetmeksizin stopaj usulüyle mevduat faizinden %15 vergi alınırken, vade bazında vergilendirmeye gidilmesi yönünde olası düzenlemelerin mevduatın ortalama vadesinin uzamasına katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

2011 yılında yükselen altın fiyatlarına paralel olarak mudiler tarafında yoğun ilgi görmeye başlayan kıymetli maden depo hesapları, sektörde vadeli ve vadesiz olarak altın yatırımlarının değerlendirilmesinde önemli bir yatırım aracı haline gelmiştir. Altının ons fiyatının yükselmesinin de etkisiyle, 2011 yılından itibaren ciddi artış gösteren kıymetli maden depoları, banka kampanyaları ve devam eden ilgi neticesinde 2012 yılının dokuz ayında USD bazında %16,3 artmakla birlikte, son çeyrekte altın fiyatlarının artmasının da etkisiyle %3,2 oranında azalmıştır. Eylül 2012 itibarıyla 9.085 milyon USD tutarındaki toplam kıymetli maden depolarının 261 milyon USD'si bankalar arası depolardır.

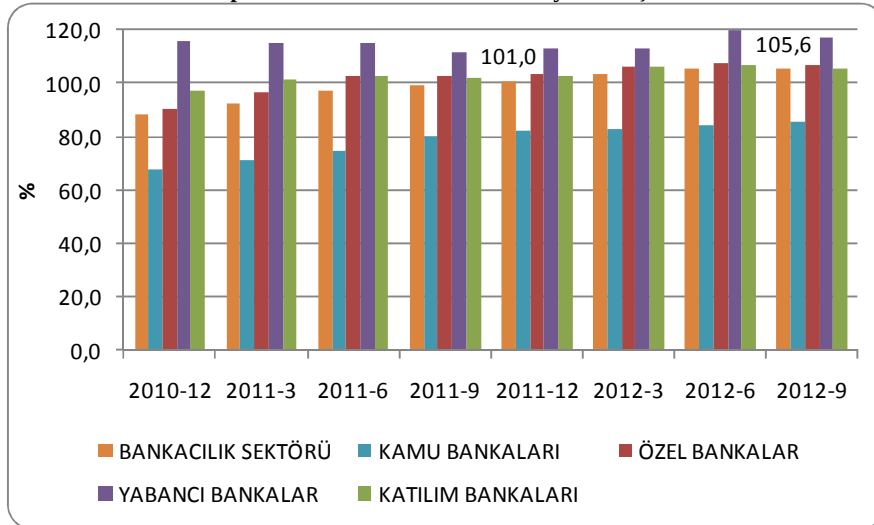
Tablo 14:Aylar İtibarıyla Kıymetli Maden Depo Hesaplarının Gelişimi

(Milyon USD)	Kıymetli Maden Depo Hesabı			Toplam Değişim	
	Vadeli	Vadesiz	Toplam*	Tutar	(%)
Oca.11	502	1.652	2.154		
Şub.11	400	1.701	2.101	-53	-2,5
Mar.11	447	1.967	2.414	313	14,9
Nis.11	485	2.153	2.638	224	9,3
May.11	508	2.292	2.800	162	6,1
Haz.11	565	2.621	3.186	386	13,8
Tem.11	737	3.262	3.999	813	25,5
Ağu.11	1.003	5.844	6.846	2.847	71,2
Eyl.11	990	6.471	7.460	614	9,0
Eki.11	1.110	7.131	8.241	781	10,5
Kas.11	1.103	6.542	7.645	-596	-7,2
Ara.11	1.079	6.735	7.814	170	2,2
Oca.12	1.232	6.975	8.207	393	5,0
Şub.12	1.239	6.830	8.069	-138	-1,7
Mar.12	1.254	7.759	9.012	943	11,7
Nis.12	1.263	7.981	9.244	231	2,6
May.12	1.333	7.605	8.937	-306	-3,3
Haz.12	1.478	7.911	9.389	452	5,1
Tem.12	1.603	7.773	9.376	-13	-0,1
Ağu.12	1.652	7.682	9.334	-43	-0,5
Eyl.12	1.671	7.413	9.085	-249	-2,7

* Bankalararası kıymetli maden depoları dahildir. TCMB kurları esas alınmıştır.

2012 yılının dokuz ayında kredilerin artış oranının (%10,7) mevduatın artış oranının (%6,1) üzerine çıkmasıyla mevduatın krediye dönüşüm oranı 4,6 puan artarak %105,5 seviyesine yükselmiştir. Banka grupları arasında yabancı bankalar %117 ile en yüksek orana sahip iken, kamu bankaları %85,6 ile sektör ortalamasının altında yer almaktadır.

Grafik 24: Banka Grupları Bazında Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı

Yurtdışı şubeler nezdindeki mevduat, toplam mevduat içinde %4,4 paya sahiptir. Yurtdışı şubeler nezdindeki TP mevduat, Aralık 2010- Haziran 2011 döneminde Arap baharı

nedeniyle, izleyen dönemde ise temelde kademeli olarak faize duyarlı kısa vadeli ticari mevduatın çekilmesi sonucu azalmakla birlikte, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde %44,7 oranında artarak 12,7 milyar TL'ye yükselmiştir. Bununla birlikte, yurtdışındaki şubelerdeki toplam mevduat artışının son çeyrekte %2,3 ile sınırlı olduğu, özellikle Londra ve Malta şubelerinde yabancı para mevduatın TP'ye döndüğü görülmüştür.

Tablo 15: Yurt Dışı Şubeler Nezdinde Toplanan Mevduat

Dönem	Yurtdışı Şubeler Nezdinde Toplanan			Top.Mevduat İçindeki % Pay	Değişim**(%)		
	TP (Milyon TL)	YP* (Milyon USD)	Toplam (Milyon TL)		TP	YP	Toplam
Ara.10	27.110	13.065	47.198	7,6	-	-	-
Haz.11	16.254	11.194	34.341	5,2	-40,0	-14,3	-27,2
Ara.11	13.570	10.008	32.474	4,7	-16,5	-10,6	-5,4
Haz.12	8.761	12.739	31.775	4,4	-35,4	27,3	-2,2
Eyl.12	12.673	11.106	32.495	4,4	44,7	-12,8	2,3

(*) TCMB USD alış kuru kullanılmıştır.

(**) Önceki döneme kıyasla değişim.

Yurtdışı şubeler nezdindeki toplam mevduatın %35,7'si yurtiçi yerleşiklere aittir. Yurtdışı yerleşiklerin toplam mevduatının sektördeki payı ise %4,4 düzeyindedir.

Tablo 16: Mevduatın Dağılımı

(Eylül 2012)	Tutar Olarak Dağılım (Milyon TL)			Yüzde Dağılım		
	Yurtiçi Yerleşikler	Yurtdışı Yerleşikler	Toplam	Yurtiçi Yerleşikler	Yurtdışı Yerleşikler	Toplam
Yurtiçi Şubeler	693.647	11.896	705.543	94,0	1,6	95,6
Yurtdışı Şubeler	11.603	20.892	32.495	1,6	2,8	4,4
Toplam	705.250	32.788	738.038	95,6	4,4	100,0

e) Yurtdışı Bankalara Borçlar

Sektörün yurtdışı bankalardan temin ettiği borçların toplamı, yılsonuna göre %10,6 oranında (10,3 milyar USD) artış göstererek Eylül 2012 itibarıyla 108 milyar USD'ye yükselmiştir. Söz konusu artışta repodan sağlanan fonlarda (4,4 milyar USD), kredilerde (3,3 milyar USD) ve mevduatta (3,2 milyar USD) meydana gelen yükselişlerin etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca Eylül 2012 itibarıyla bankaların nominal tutarı 141 milyon TL ve 7.441 milyon USD olan yurtdışında ihraç ettikleri tahvil bulunmaktadır.

Eylül 2012 döneminde bankaların yurtdışı bankalara borçları içerisinde kendi risk gruplarından sağladığı fon tutarı yılsonuna göre 304 milyon USD azalarak 17 milyar USD'ye gerilemiştir. Eylül 2012 itibarıyla bankaların kendi risk gruplarından sağladığı fon tutarının toplam yurtdışı borçlara oranı %15,7'dir.

Tablo 17:Yurtdışı Bankalardan Sağlanan Fonların Gelişimi

(milyon USD)	Eylül 2011		Aralık 2011		Haziran 2012		Eylül 2012		Değişim			
									Eyl.11 - Eyl.12		Ara.11 - Eyl.12	
	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	% Pay	Tutar	(%)	Tutar	(%)
Mevduat	13.642	14,0	13.144	13,5	16.078	15,2	16.390	15,2	2.748	20,1	3.246	24,7
Kredi	39.070	40,0	41.155	42,2	45.476	43,0	44.423	41,2	5.353	13,7	3.268	7,9
Sendikasyon	16.808	17,2	15.748	16,1	14.982	14,2	15.887	14,7	-921	-5,5	139	0,9
Seküritizasyon	8.736	8,9	8.384	8,6	7.663	7,2	7.360	6,8	-1.376	-15,8	-1.024	-12,2
Repo	15.586	16,0	14.787	15,1	16.938	16,0	19.158	17,7	3.572	22,9	4.371	29,6
Sermaye Benzeri Krediler	3.827	3,9	4.389	4,5	4.497	4,3	4.691	4,3	864	22,6	301	6,9
Diğer*	0	0,0	0	0,0	61	0,1	44	0,0	44	-	44	-
TOPLAM	97.669	100	97.607	100	105.695	100	107.953	100	10.283	10,6	10.345	10,6

(*)Vade unsuru taşımayan işlemlerin dışında, işlem tür kodları sınıflandırmasından herhangi bir tür işlem koduna dahil olmadığı halde bankalarla yapılan borç tarafındaki işlemleri kapsamaktadır.

Yurtdışı bankalardan borçlar, yılın ilk çeyreğinde %4,3, ikinci çeyreğinde %3,8 ve üçüncü çeyreğinde %2,1 oranında artmıştır. Üçüncü çeyrekte repo işlemlerinden sağlanan fonlarda %13,1 oranında (2,2 milyar USD), sendikasyon kredilerinde %6 (0,9 milyar USD), sermaye benzeri kredilerde %4,3 oranında (0,2 milyar USD), mevduatta ise %2 (0,3 milyar USD) artış görülmüştür. Yurtdışı bankalardan repo işlemleriyle sağlanan fonlar temel olarak İngiltere, Almanya, ABD ve Hollanda merkezli finans kuruluşları ile yapılan işlemlerden kaynaklanmakta olup; işlemlerin %90'ı USD döviz cinsi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Eylül 2012 itibarıyla repo işlemlerinden sağlanan fonların %85,6'sı bir yıla kadar vadeli, %14,4'ü ise bir yıldan uzun vadeli işlemlerden oluşmaktadır.

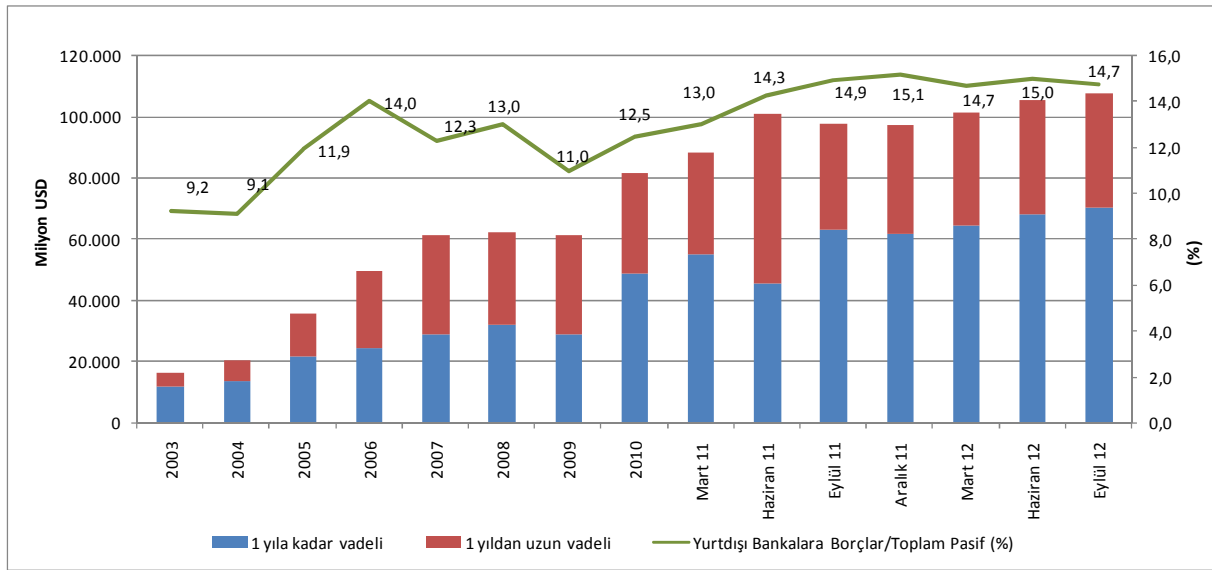
Sendikasyon ve seküritizasyon kredilerinin yurtdışı bankalardan sağlanan toplam yurtdışı fonlar içindeki payı Eylül 2012'de %21,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bankacılık

sektörünün yurtdışından temin ettiği sendikasyon ve seküritizasyon kredileri, sektörün toplam yabancı kaynaklarının %3,6'sını oluşturmaktadır. Küresel çapta yaşanan ekonomik olumsuzluklara karşın sektör sendikasyon kredilerini yenilemede problem yaşamamaktadır.

Eylül 2012 döneminde, yurtdışı bankalardan mevduat ve kredi şeklinde sağlanan fonların 9,1 milyar USD'lik kısmı ile repo yoluyla sağlanan fonların 604 milyon USD'lik kısmı olmak üzere toplam yurtdışı borçların 9,7 milyar USD'lik (%9) kısmı TP cinsindendir.

Sektörün yurtdışından sağladığı borçların toplam pasifler içindeki payı Aralık 2009 itibarıyla %11 düzeyinde iken Aralık 2011 döneminde %15,1 seviyesine ulaşmış, Eylül 2012 döneminde ise %14,7 seviyesine gerilemiştir. Yurtdışı bankalardan temin edilen fonların vade dağılımı incelendiğinde; Aralık 2011 döneminde 1 yıla kadar vadeli işlemlerin toplam yurtdışı bankalardan sağlanan borçlar içindeki payı %63,4 iken, 1,9 puan artarak Eylül 2012 itibarıyla %65,2'ye yükselmiştir.

Grafik 25:Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonların Vade Dağılımı ve Toplam Pasif İçindeki Payı

Tablo 18: Yurtdışı Bankalardan Temin Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı

(Milyon USD)	Eyl.11		Ara.11		Eyl.12		Değişim			
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Eyl.11 - Eyl. 12	%	Ara.11 - Eyl. 12	%
Genel Merkez Ülkesi										
ABD	18.711	19,2	18.938	19,4	20.364	18,9	1.654	8,8	1.427	7,5
Büyük Britanya	12.923	13,2	12.230	12,5	13.288	12,3	364	2,8	1.057	8,6
Almanya	12.258	12,6	10.843	11,1	11.000	10,2	-1.257	-10,3	157	1,4
Hollanda	7.032	7,2	7.549	7,7	8.542	7,9	1.510	21,5	993	13,2
Lüksemburg	7.468	7,6	7.717	7,9	7.816	7,2	348	4,7	99	1,3
Fransa	8.369	8,6	6.588	6,7	7.349	6,8	-1.021	-12,2	761	11,5
İsviçre	5.068	5,2	5.991	6,1	7.200	6,7	2.132	42,1	1.208	20,2
Japonya	2.330	2,4	2.465	2,5	4.027	3,7	1.697	72,8	1.563	63,4
Suudi Arabistan	837	0,9	1.251	1,3	2.603	2,4	1.766	210,9	1.353	108,2
Libya	1.383	1,4	1.432	1,5	2.086	1,9	704	50,9	655	45,7
Belçika	3.963	4,1	3.878	4,0	1.947	1,8	-2.017	-50,9	-1.932	-49,8
Birleşik Arap Emirlikleri	743	0,8	763	0,8	1.636	1,5	894	120,4	873	114,4
Avusturya	446	0,5	599	0,6	1.568	1,5	1.123	251,8	970	161,9
Kanada	1.525	1,6	1.608	1,6	1.544	1,4	18	1,2	-65	-4,0
Cayman Adaları	1.429	1,5	1.527	1,6	1.470	1,4	41	2,9	-57	-3,8
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	914	0,9	841	0,9	1.439	1,3	525	57,4	597	71,0
Kuveyt	541	0,6	473	0,5	1.397	1,3	856	158,3	924	195,5
İtalya	1.311	1,3	1.795	1,8	1.163	1,1	-148	-11,3	-632	-35,2
Yunanistan	1.193	1,2	1.402	1,4	964	0,9	-228	-19,2	-437	-31,2
Diğer	9.226	9,4	9.718	10,0	10.548	9,8	1.322	14,3	831	8,5
Toplam	97.669	100	97.607	100	107.953	100	10.283	10,6	10.345	10,6

Eylül 2012 döneminde 108 milyar USD'ye ulaşan yurtdışı bankalara borçların önemli bir kısmı ABD (20,4 milyar USD - %18,9), Büyük Britanya (13,3 milyar USD - %12,3), Almanya (11 milyar USD - %10,2), Hollanda (8,5 milyar USD - %7,9), Lüksemburg (7,8 milyar USD - %7,2), Fransa (7,3 milyar USD - %6,8) ve İsviçre (7,2 milyar USD - %6,7) merkezli finans kuruluşlarından¹⁴ temin edilmiştir. Sektörün yurtdışından sağlamış olduğu fonların gelişimine bakıldığında; Euro Alanı'nda yer alan ülke ekonomilerinde yaşanan olumsuz gelişmelerin etkisi sonucu bu bölgeden sağlanan fonların toplam yurtdışı borçlar içindeki payının Eylül 2011 dönemine kıyasla 4,1 puan gerileyerek %45 düzeyinde olduğu görülmüştür. Öte yandan, Orta Doğu ve Asya ülkeleri merkezli finans kuruluşlarından sağlanan fonların toplam yurtdışı borçlar içindeki payının artış gösterdiği gözlenmektedir.

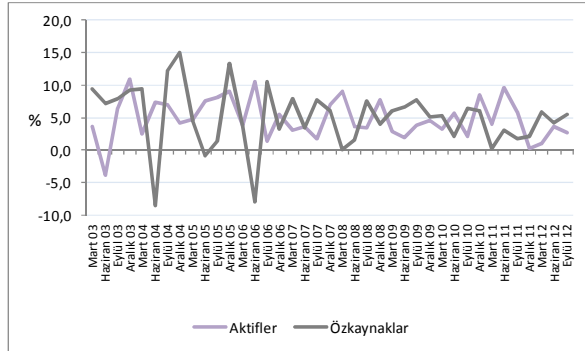
¹⁴ Banka genel merkezinin yerleşik olduğu ülke esas alınmıştır.

f) Özkaynaklar ve Sermaye Yeterliliği

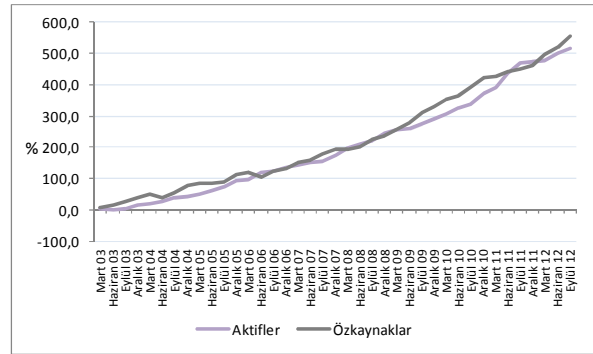
Yılın dokuz aylık döneminde sektörün özkaynakları %16,3 (23,5 milyar TL) artarak 168,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. İncelenen dönemde geçmiş yıl karlarından yapılan ilaveler ve nakit artışlar sonucu ödenmiş sermaye 2,1 milyar TL, dağıtılmayarak bünyede bırakılan önceki yıllar karının eklendiği yedek akçeler 14,7 milyar TL ve 2011 yılsonunda 532 milyon TL bakiye veren menkul değerler değer artış fonu 8,4 milyar TL artarken, Eylül 2012 itibarıyla önceki yılsonunun %86,2'sine ulaşan dönem net karı özkaynaklardaki artışın temel belirleyicileri olmuştur.

Uzun dönemli ve kümülatif gelişimlere bakıldığında, sektörün toplam aktif ve özkaynak büyüme oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Dönemsel olarak büyüme hızları değişiklik gösterse de özellikle özkaynakların büyüme oranının toplam aktiflerin büyüme oranının altında kaldığı Eylül 2010 - Eylül 2011 dönemi sonrasında, özkaynaklardaki artış hızının toplam aktiflerin üzerine çıkmış olması Türk Bankacılık Sektörünün mali yapısı bakımından olumlu değerlendirilmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde sektörün toplam aktifleri %2,7 büyürken özkaynakları %5,5 artmıştır.

Grafik 26: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

Grafik 27: Toplam Aktifler ve Özkaynakların Değişimi (Kümülatif - Aralık 2002 bazlı)

Sektörün kar dağıtımının sınırlandırılması ve karların bünyede bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde Kurumumuzca sürdürülen uygulama sayesinde bankaların bilançolarında toplam ödenmiş sermayelerinin yaklaşık iki katı kadar yedek akçe oluşumu sağlanarak sektörün güçlü özkaynak yapısı korunmuştur.

Tablo 19: Özkaynak Unsurlarının Gelişimi

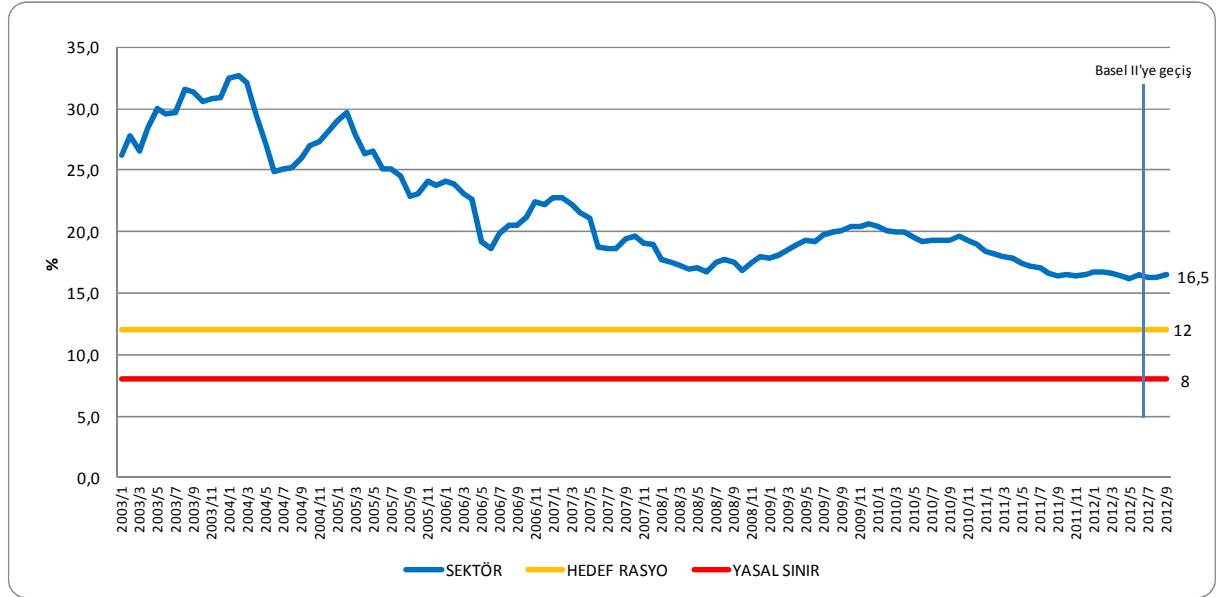
(Milyon TL)					DEĞİŞİM (%)			
					2011/9-2012/9		2011/12-2012/9	
	2011/9	2011/12	2012/6	2012/9	Tutar	%	Tutar	%
Ödenmiş Sermaye	49.957	50.493	52.432	52.589	2.632	5,3	2.096	4,2
Yedek Akçeler	89.932	89.777	104.463	104.459	14.527	16,2	14.683	16,4
Ödenmiş Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı	0	0	0	0	0	-	0	-
Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Farkları	1.652	1.878	2.616	2.616	964	58,3	738	39,3
Menkul Değerler Değerleme Farkları	3.290	532	5.823	8.964	5.674	172,4	8.433	1586,5
Dönem Karı (Zararı)	14.620	19.844	11.574	17.104	2.484	17,0		
Geçmiş Yıllar Karı (Zararı)	-17.878	-17.878	-17.568	-17.568	310	-1,7	310	-1,7
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	141.575	144.646	159.341	168.165	26.591	18,8	23.519	16,3

2012 yılının ilk çeyreğinde iki bankada toplam 401 milyon TL (102 milyon TL'si nakit) ödenmiş sermaye artışı gerçekleşmiştir. Yılın ikinci çeyreğinde ise dokuz bankada toplam 1,5 milyar TL (252 milyon TL'si nakit) sermaye artırımı olmuştur. Üçüncü çeyrekte ise iki bankada toplam 157 milyon TL (7,5 milyon TL'si nakit) sermaye artırımı gerçekleşmiş, böylece dokuz aylık dönemde 10 bankada gerçekleşen sermaye artışı toplamı 2,1 milyar TL olmuştur.

2011 yılsonuna göre menkul değerler değerleme farklarında gözlenen yüksek oranlı artış büyük kısmı satılmaya hazır menkul değerlerin değerleme farklarından ve iştirakler, bağlı ortaklıklar ve birlikte kontrol edilen ortaklıkların değerleme farklarından kaynaklanmaktadır. Satılmaya hazır menkul değerlerin değerleme farkları 2011 yılsonunda negatif 1,7 milyar TL iken 6,3 milyar TL artarak Eylül 2012 döneminde 4,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Menkul değer değerleme farklarının diğer bileşenlerinden olan iştirakler, bağlı ortaklıklar ve birlikte kontrol edilen ortaklıklara ilişkin değerleme farkları ise aynı dönemde %91,5 oranında (2,5 milyar TL) artmıştır.

Sektörün **sermaye yeterliliği rasyosu (SYR)** Temmuz 2012 döneminden itibaren Basel II düzenlemeleri yürürlüğe girmiş olmasına rağmen yılsonuna göre sadece 0,1 puan azalarak %16,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu

İncelenen dönemde yasal özkaynaklar %13,7 artarken, risk ağırlıklı varlıklar %14,4 oranında artmış ve bu gelişmeler SYR'e yılsonuna göre 0,1 puanlık olarak yansımıştır. Eylül 2012 itibarıyla risk ağırlıklı varlıkların %88,4'ü kredi riskine esas tutardan oluşmakta olup, yılın dokuz aylık döneminde %17,3 oranında ve operasyonel riske esas tutar %6,3 oranında artarken, piyasa riskine esas tutar %29,9 oranında azalmıştır.

Tablo 20: SYR Bileşenleri

(Milyon TL)					FARK (%)*	
	2011/9	2011/12	2012/6	2012/9	2011/9-2012/9	2011/12-2012/9
Ana Sermaye	136.713	142.593	152.551	158.403	15,9	11,1
Katkı Sermaye	15.381	16.263	19.447	21.969	42,8	35,1
Sermaye	152.094	158.856	171.998	180.373	18,6	13,5
Sermayeden İndirilen Değerler (-)	1.096	931	783	842	-23,1	-9,5
Özkaynak	150.998	157.925	171.215	179.530	18,9	13,7
Risk Ağırlıklı Varlıklar	919.519	954.196	1.039.766	1.091.364	18,7	14,4
Kredi Riskine Esas Tutar	786.067	822.536	901.050	965.068	22,8	17,3
- Menkul Kıymetleştirme Poz. Kay.KRET	0	0	0	0	-	-
- Karşı Taraf Kredi Riski Dahil KRET	0	0	0	0	-	-
Risk ağırlığı % 0 olanlar,	0	0	0	391.839	-	-
Risk ağırlığı %10 olanlar,	0	0	0	1	-	-
Risk ağırlığı % 20 olanlar,	12.682	14.600	16.726	43.384	242,1	197,2
Risk ağırlığı % 50 olanlar (G.menkul İp. İle Tem.),	80.658	83.746	89.554	117.868	46,1	40,7
Risk ağırlığı % 50 olanlar,	0	0	0	40.262	-	-
Risk ağırlığı % 75 olanlar,	0	0	0	267.245	-	-
Risk ağırlığı % 100 olanlar,	653.181	662.365	690.799	556.269	-14,8	-16,0
Risk ağırlığı % 150 olanlar,	12.617	17.569	26.434	22.513	78,4	28,1
Risk ağırlığı % 200 olanlar,	26.930	44.256	77.537	43.427	61,3	-1,9
Piyasa Riskine Esas Tutar	39.430	37.638	36.894	26.388	-33,1	-29,9
Operasyonel Riskine Esas Tutar	94.023	94.023	101.821	99.908	6,3	6,3
Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	16,4	16,6	16,5	16,5	0,0	-0,1

* Sermaye Yeterliliği Rasyosu'ndaki değişim puan olarak ifade edilmiştir.

Banka grupları bazında incelendiğinde 2012 yılının dokuz aylık döneminde konsolide olmayan sermaye yeterliliği rasyosu artan tek banka grubu kamu bankalarıdır. Yıllık bazda ise yabancı bankalar ve kamu bankalarının yanı sıra küçük de olsa sektörün SYR'sinin arttığı görülmektedir. Öte yandan faaliyet yapıları gereği sermaye yeterliliği rasyoları yüksek olan kalkınma ve yatırım bankaları ile bankacılık faaliyeti bulunmayan TMSF bankaları hariç tutulduğunda, incelenen dönemde SYR'si en fazla azalan banka grubu katılım bankalarıdır.

Tablo 21: Banka Grupları Bazında Sermaye Yeterliliği Rasyosu

(%)					Fark (Puan)	
	2011/9	2011/12	2012/6	2012/9	2011/9-2012/9	2011/12-2012/9
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	51,69	48,17	47,32	34,98	-16,71	-13,19
TMSF Bankaları	56,32	58,77	42,44	39,34	-16,98	-19,43
Bankacılık Sektörü	16,42	16,55	16,47	16,45	0,03	-0,10
Özel Bankalar	15,44	15,48	15,22	15,43	-0,00	-0,05
Yabancı Bankalar	15,39	16,88	16,58	16,75	1,36	-0,13
Kamu Bankaları	14,70	14,53	15,30	15,56	0,86	1,03
Katılım Bankaları	14,38	14,04	13,70	13,48	-0,90	-0,56

Basel II düzenlemelerinin yürürlüğe girmiş olmasına rağmen son bir yıllık süreçteki yatay seyrini sürdüren sermaye yeterliliği rasyosu, incelenen dönem itibarıyla da yasal sınır olan %8'in, Kurumumuzca uygulanmakta olan %12'lik hedef rasyo düzeyinin ve gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin üzerindedir. Eylül 2012 itibarıyla yasal özkaynakların %88,2'sinin ana sermayeden oluşması özkaynak kalitesinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

4. Kârlılık

Bankacılık sektörü dönem net karı Eylül 2012’de 17.104 milyon TL düzeyindedir. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, özellikle faiz dışı gelir azalışı ve faiz dışı gider artışı kaynaklı çeyrek dönemlik kar tutarı önceki dönemlere göre daha aşağı bir seviyede oluşmakla birlikte, bankacılık sektörünün dönem net karındaki artış, önceki yılın aynı dönemine göre 2,5 milyar TL (%17) gibi yüksek bir düzeyde oluşmuştur. Sektörde faaliyet gösteren 48 bankadan 35’inin kârında, son bir yıllık dönemde artış gerçekleşmiştir. Sektör karının artışında, faiz dışı gelir gider dengesindeki gerilemeye karşın, yükselen net faiz marjı belirleyicidir.

Tablo 22: Bankacılık Sektörü Karşılaştırmalı Gelir Tablosu

Bankacılık Sektörü (Milyon TL)	Eylül		Değişim		Toplam Gelire Oranı %		
	2011	2012	Tutar	%	2011	2012	Fark (Puan)
Toplam Faiz Gelirleri	62.625	81.971	19.346	30,9	72,6	76,6	4,0
Kredilerden Alınan Faizler	41.735	58.167	16.432	39,4	48,4	54,4	6,0
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	18.505	20.700	2.195	11,9	21,5	19,4	-2,1
Bankalardan ve Para P. Alınan Faizler	868	1.083	215	24,8	1,0	1,0	0,0
Diğer	1.517	2.022	504	33,2	1,8	1,9	0,1
Toplam Faiz Giderleri	35.043	44.666	9.624	27,5	40,6	41,8	1,1
Mevduata Verilen Faizler	27.198	33.728	6.529	24,0	31,5	31,5	-0,0
Bankalara ve Para P. İşl. Verilen Faizler	3.452	4.256	804	23,3	4,0	4,0	-0,0
İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	561	1.692	1.131	201,8	0,7	1,6	0,9
Repo İşlemlerine Verilen Faizler	3.565	4.657	1.092	30,6	4,1	4,4	0,2
Diğer	266	333	67	25,2	0,3	0,3	0,0
I) NET FAİZ GELİRİ (GİDERİ)	27.582	37.305	9.723	35,2	32,0	34,9	2,9
Takipteki Alacaklar Özel Provizyonu	2.822	5.014	2.192	77,7	3,3	4,7	1,4
II) PROV.SONRASİ NET FAİZ GELİRİ (GİDERİ)	24.761	32.291	7.530	30,4	28,7	30,2	1,5
Toplam Faiz Dışı Gelirler	20.327	19.998	-329	-1,6	23,6	18,7	-4,9
Bankacılık Hizmet Gelirleri ve Komisyonlar	12.600	14.111	1.511	12,0	14,6	13,2	-1,4
Aktif Satış Kazançları	1.350	411	-939	-69,6	1,6	0,4	-1,2
Diğer	6.377	5.475	-901	-14,1	7,4	5,1	-2,3
Toplam Faiz Dışı Giderler	26.353	30.815	4.461	16,9	30,6	28,8	-1,8
Personel Giderleri	9.597	10.509	912	9,5	11,1	9,8	-1,3
Provizyonlar	4.105	5.297	1.192	29,0	4,8	5,0	0,2
Diğer	12.652	15.009	2.357	18,6	14,7	14,0	-0,6
III) NET FAİZ DIŞI GELİR (GİDERİ)	-6.027	-10.817	-4.790	-	-7,0	-10,1	-3,1
IV) TOPLAM DIĞER FAİZ DIŞI GEL./GİD. (1+2+3)	-320	307	627	-	-0,4	0,3	0,7
1- Sermaye Piyasası İşlemleri Karı (Zararı) (Net)	2.057	-3.467	-5.525	-	2,4	-3,2	-5,6
2- Kambiyo Karı (Zararı) (Net)	-2.329	3.791	6.120	-	-2,7	3,5	6,2
3- Olagonüstü Gelirler (Giderler) (Net)	-48	-17	31	-	-0,1	-0,0	0,0
V) VERGİ ÖNCESİ KAR (ZARAR) (II+III+IV)	18.414	21.781	3.367	18,3	21,4	20,4	-1,0
Vergi Provizyonu	3.794	4.676	882	23,3	4,4	4,4	-0,0
DÖNEM NET KARI (ZARARI)	14.620	17.104	2.484	17,0	17,0	16,0	-1,0
Faiz Gelirleri/Faiz Giderleri %	178,7	183,5	4,8				
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler %	77,1	64,9	-12,2				
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler %*	77,9	69,4	-8,6				
Faiz Dışı Gelirler/Faiz Dışı Giderler %**	70,9	60,5	-10,4				

Not: Diğer faiz dışı gelirler, faiz dışı gelir - gider dengesi hesaplamasında net değerleri üzerinden

* Diğer faiz dışı gelir/giderler dahil edilmmiştir.

** Takipteki alacaklar özel provizyonu ve diğer faiz dışı gelir/giderler dahil edilmmiştir.

Bankaların aktif fonlamasında mevduat dışı alternatif kaynaklara yoğun olarak yönelmesiyle, ihraç edilen menkul kıymetlere, repo işlemlerine ve bankalara verilen faizlerde, önceki yılın aynı dönemine göre, önemli tutarda artışlar gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, ters

repo işlemlerinden elde edilen faiz gelirlerindeki artışın yanı sıra, getirili aktiflerdeki hacim artışının esas olarak kredi artışı ile sağlanması ve kredi fonlamasında mevduat dışı kaynakların ağırlığının artması sonucunda, kredi/mevduat faiz gelir/gider farkı, tutar olarak artmıştır. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerinde, menkul kıymet getirilerindeki artışın katkısıyla önemli tutarda artış gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra, bir yıllık dönemde, repo maliyeti artmasına karşın, hem TP cinsinden hem de YP cinsinden kredi getirisi mevduat maliyeti marjının artması, ters repo getirisi ile bankalara ve para piyasalarına yapılan plasman getirisindeki yükseliş ve bankalardan yapılan borçlanma maliyetinde kayda değer bir değişiklik oluşmaması, bankacılık sektörünün net faiz gelirlerinde artışa yol açmış, bu da net faiz marjının artmasına neden olmuştur. Bu çerçevede, net faiz marjı, incelenen dönemde 0,7 puan yükselerek Eylül 2012’de %4 seviyesine ulaşmıştır.

Önceki yılın aynı dönemine göre, faiz gelirlerinde %30,9 (19.346 milyon TL), faiz giderlerinde ise %27,5 (9.624 milyon TL) oranında artış gerçekleşmiştir.

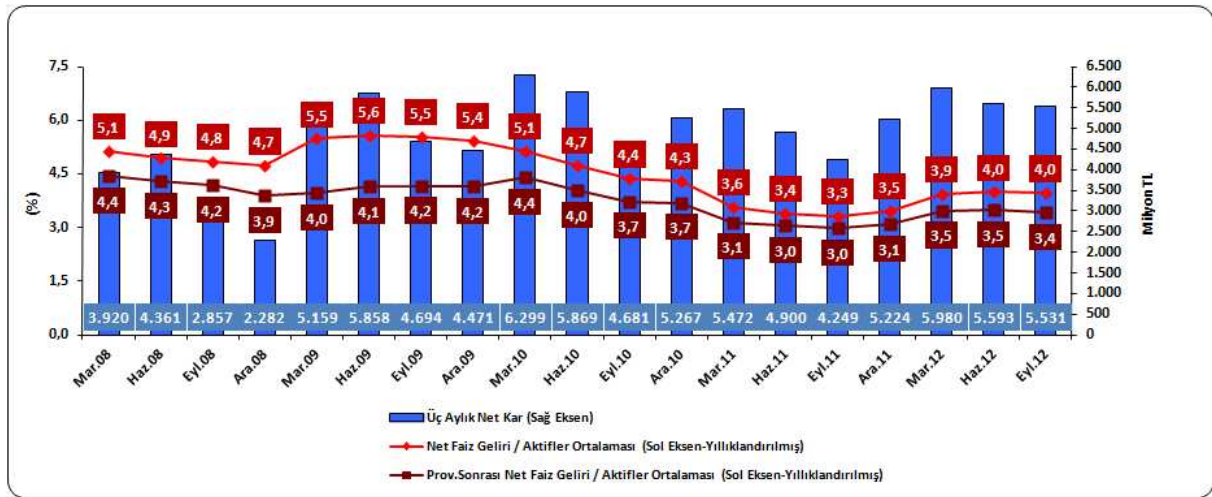
Eylül 2011’e göre, kredilerden elde edilen faiz gelirleri 16.432 milyon TL yükselmiştir. Söz konusu artışta, kredi getirisindeki artışın (kredi getirisi bu dönemde 1,4 puan artışla %11’e yükselmiştir) yanı sıra, esas olarak kredi hacmindeki yüksek tutarlı artış etkili olmuştur. Anılan dönemde menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerinde 2.195 milyon TL’lik yükseliş meydana gelmiştir. Bu gelişmede, esas etken menkul kıymet getirilerindeki artıştır. Bunların yanı sıra, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde menkul kıymet getirisi, temelde TÜFE’ye endeksli menkul kıymet reeskontlarının etkisiyle yılın ikinci çeyreğine göre 0,7 puan gerilemesine karşın, önceki yılın aynı dönemine göre 1 puan artışla %9,9’a yükselmiştir. Diğer taraftan, takipteki alacaklardan alınan faizlerdeki azalışa karşın, getiri ve hacim artışı kaynaklı ters repo işlemleri ile bankalardan ve para piyasalarından alınan faizlerdeki sırasıyla 624 milyon TL ve 215 milyon TL artış sonrasında, sektörün faiz gelirleri 19.346 milyon TL yükselmiştir.

Önceki yılın aynı dönemine göre, mevduata ödenen faizler 6.529 milyon TL yükselmiştir. Bu dönemde, mevduat maliyeti 0,7 puan artarak Eylül 2012’de %6,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Ancak mevduata ödenen faizlerdeki artış, özellikle bankalardan yapılan borçlanmanın maliyet avantajına ve tasarruf düzeyinin yeteri kadar güçlü olmamasına bağlı olarak mevduat hacmindeki artışın görece düşük gerçekleşmesi ve son çeyrekte mevduat maliyetinde oluşan 0,2 puanlık gerileme nedeniyle bir miktar düşük gerçekleşmiştir. Kredilerden alınan faizlerin toplam gelirlere oranı incelenen dönemde 6 puan artışla %54,4’e

yükselirken, mevduata ödenen faizlerin toplam gelire oranı değişmemiş ve Eylül 2012’de %31,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, hacim artışına karşın, bankalardan yapılan borçlanma maliyetinin sadece 0,1 puan artması, repo hacmindeki artış hız kesmesine karşın repo maliyetindeki artışın 1,2 puan düzeyinde gerçekleşmesi nedeniyle ihraç edilen menkul kıymetlere, repo işlemlerine ve bankalara ve para piyasası işlemlerine ödenen faizler sırasıyla 1.131 milyon TL, 1.092 milyon TL ve 804 milyon TL artmıştır. Bunların sonucunda bankacılık sektörünün net faiz gelirlerinde 9.723 milyon TL’lik artış gerçekleşmiştir.

İzleyen grafikte, 2008 yılından itibaren bankacılık sektöründe **üçer aylık** dönemler itibarıyla birikimsiz **kâr tutarı ile yıllıklandırılmış olarak net faiz gelirleri ve provizyon sonrası net faiz gelirlerinin ortalama aktiflere oranları** yer almaktadır.

Grafik 29: Karlılık Göstergeleri

2011 yılı başından itibaren, çeyrek dönemler itibarıyla azalan dönem net karı, yılın son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre artmış, 2012 yılının ilk çeyreğinde, net faiz gelirlerindeki artış ve yüksek tutarlı temettü gelirleri nedeniyle Mart 2010’dan beri elde edilen en yüksek çeyrek dönemlik seviyeye ulaşmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde, yüksek gerçekleşen net faiz gelirlerine, kredilerden alınan ücret ve komisyonlarla bankacılık hizmet gelirlerindeki artışa bağlı olarak yükselen faiz dışı gelirlere ve sermaye piyasası işlem zararlarındaki azalışa karşın, kambiyo karlarındaki azalışın yanı sıra, yüksek tutarda artan işletme giderleri, serbest karşılıklar ve varlık kalitesindeki bir miktar kötüleşmeyle dönem net karı, ilk çeyreğe göre 409 milyon TL düşük gerçekleşmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde ise, kredi-mevduat faiz gelir gider farkındaki artışa ve repo işlemlerine ödenen faizlerdeki azalışa karşın, menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerindeki azalışa bağlı olarak sektörün net faiz gelirlerindeki artış oldukça sınırlı düzeyde gerçekleşmiştir. Ayrıca, diğer faiz dışı giderler ve genel karşılık provizyonu azalışı kaynaklı gerileyen faiz dışı giderlerin yanı sıra, menkul kıymet alım- satım

karı artışı kaynaklı yükselen sermaye piyasası işlem karlarına karşın, özellikle temettü gelirlerindeki ve geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesindeki gerilemeye bağlı olarak azalan faiz dışı gelirler ve en yüksek çeyrek dönemlik tutarına ulaşan özel provizyonlar nedeniyle bankacılık sektörünün dönem net karında, yılın ikinci çeyreğine göre 63 milyon TL’lik gerileme oluşmuştur.

Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, kredi getirisi mevduat maliyeti marjı 0,7 puan artarak %4,7’ye yükselmiştir. Buna ek olarak, bir yıllık dönemde repo maliyeti yaklaşık 1,2 puan artarak %6,5 seviyesinde oluşmasına karşın, bankalardan yapılan borçlanmanın maliyeti sadece 0,1 puan artışla %3,3 düzeyinde oluşmuştur. Buna mukabil, bankalara ve para piyasalarına yapılan plasmanlarını getirisinin 0,4 puan artışla %3,1 düzeyinde gerçekleşmesi, 1,9 puan artarak %9,5 seviyesinde oluşan ters repo getirisi ile temelde menkul kıymet getirisindeki artış sonucunda bankacılık sektörünün net faiz gelirlerindeki artış, net faiz marjının da artmasına yol açmıştır. Nitekim net faiz marjı incelenen dönemde, 0,7 puan yükselmiş ve Eylül 2012’de %4 seviyesinde oluşmuştur.

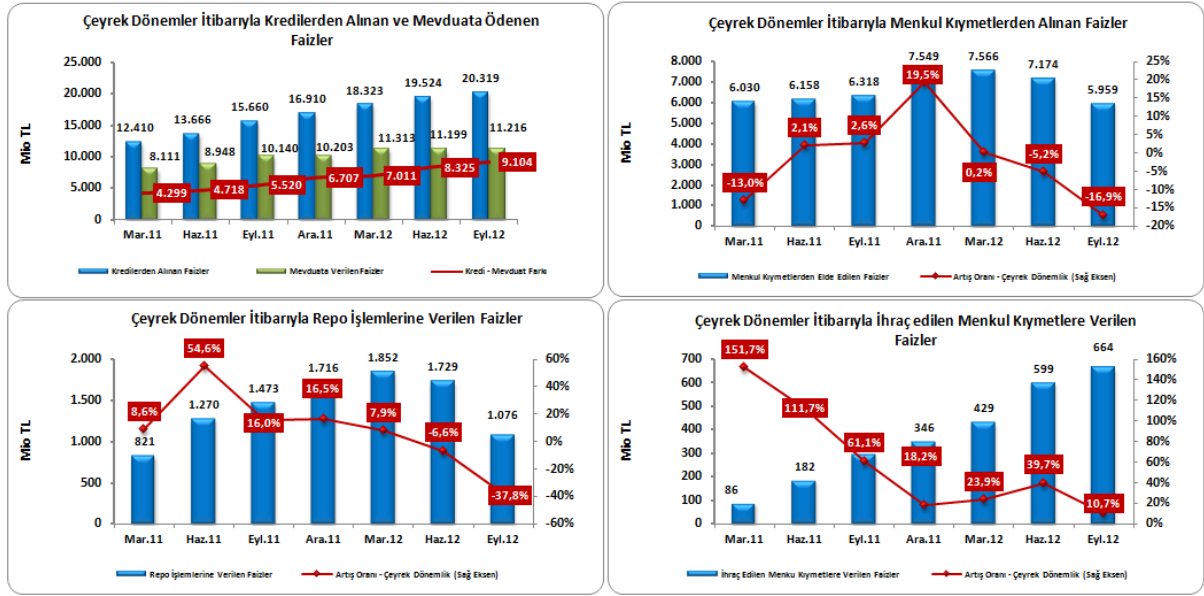
Diğer taraftan, yılın üçüncü çeyreğinde, ikinci çeyreğine göre genel anlamda aktif getirisi ile pasif maliyetinin 0,2’şer puan gerilemesi nedeniyle net faiz marjında herhangi bir değişiklik oluşmazken, provizyon sonrası net faiz marjında aktif kalitesindeki bozulmaya bağlı olarak 0,1 puanlık azalış meydana gelmiştir.

Eylül 2011 döneminde %8 olan “faiz gelirleri/ortalama faiz getirili aktifler” oranı, 1,3 puan artışla Eylül 2012’de %9,3’e; %5,7 olan “faiz giderleri/ortalama faiz maliyetli pasifler” oranı ise 0,8 puan artarak %6,5’e yükselmiştir.

Sektörün karşılık ayırma oranında, bir yıllık dönemde 6,2 puanlık azalış olmasına karşın takipteki alacaklar özel provizyonunun 2.192 milyon TL artması sonucunda, provizyon sonrası net faiz gelirlerinde %30,4 (7.530 milyon TL) artış gerçekleşmiştir. Özel provizyonlardaki artışın temel sebebi, ağırlıklı olarak alacak bakiyesine olan yeni intikallerin (brüt) artması ve görece düşük de olsa tahsilât performansındaki gerilemedir. 2011 Eylül döneminde %25,6 olan tahsilât oranı (tahsilât/(dönem başı bakiye+dönem içi ilave)), 2012 yılının aynı döneminde %17 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bir yıllık dönemde, faiz gelirlerinin toplam gelirlere oranı 4 puan artarak %76,6’ya, faiz giderlerinin toplam gelirlere oranı ise 1,1 puan artışla %41,8’e yükselmiştir. Faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 4,8 puan artışla Eylül 2012 itibarıyla %183,5 düzeyine ulaşmıştır.

Grafik 30: Temel Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

2011 yılının ilk çeyreğinde, **mevduata ödenen faizlerin**, hacim artışına karşın, mevduat faiz oranlarında belirgin bir artış oluşmaması ve mevduatın toplam kaynaklar içerisindeki payının azalmasının da etkisiyle azaldığı değerlendirilmektedir. Yılın ikinci ve üçüncü çeyreğinde fonlama tarafında alternatif kaynakların ağırlığı artmakla birlikte, rekabetçi fiyatlamalarla sağlanan hacim artışının neden olduğu mevduat maliyeti artışı mevduata ödenen faizlerde önemli düzeyde artışa yol açmıştır. Yılın dördüncü çeyreğinde, mevduat maliyetindeki ufak artışa karşın, mevduat hacmindeki artışın ağırlıklı olarak kur etkisi kaynaklı olması nedeniyle mevduata ödenen faizlerde, önceki çeyreğe göre kayda değer bir artış oluşmamıştır. 2012 yılının ilk çeyreğinde, mevduat hacminde kayda değer bir artış oluşmamasına karşın, mevduat maliyetindeki artış sonucunda mevduata ödenen faizlerde artış gerçekleşmiştir. Yılın ikinci çeyreğinde, mevduat hacmindeki sınırlı da olsa artışa karşın, mevduat maliyetinde meydana gelen bir miktar gerileme sonucunda mevduata ödenen faizlerde, önceki çeyreğe göre bir miktar azalma oluşmuştur. *Yılın üçüncü çeyreğinde ise* mevduat hacmindeki önemli sayılabilecek artışa karşın, mevduat maliyetinde meydana gelen bir miktar gerileme sonucunda mevduata ödenen faizlerdeki artış sadece 17 milyon TL düzeyinde oluşmuştur.

2011 yılının ilk çeyreğinde, zorunlu karşılık oranlarındaki artış nedeniyle bankaların plasmanlarını menkul değerler yerine, daha yüksek getirili kredilere kaydırması ve bunun da daha rekabetçi fiyatlamalara yol açması nedeniyle **kredilerden elde edilen faiz gelirleri**, 2010 yılının son çeyreğine göre azalmıştır. Yılın ikinci çeyreğinden başlayarak kredi hacmindeki artışın yanı sıra, kredi faiz oranlarında oluşan artış ve kredi getirisindeki bir

miktar toparlanma nedeniyle kredilerden elde edilen faiz gelirlerinde, yüksek tutarlı artışlar gerçekleşmiştir. Yılın son çeyreğinde, yeni kredi fiyatlamaları daha yüksek faiz oranlarından gerçekleşmesine karşın, kredi artışının ivme kaybetmesiyle kredilerden elde edilen faiz gelirlerindeki artış önceki çeyreğe göre azalmıştır. 2012 yılının ilk çeyreğinde, aktif artışının kredi hacmi artışıyla sağlanması ve kredi getirisindeki artış nedeniyle kredilerden alınan faizler, önceki çeyreğe göre, artmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde kredi getirisindeki artış ivme kaybetmesine karşın, oldukça yüksek gerçekleşen hacim artışı nedeniyle kredilerden alınan faizlerde, önceki çeyreğe göre, artış oluşmuştur. *Yılın üçüncü çeyreğinde ise* kredi getirisindeki artış ivme kaybetmesine karşın, hacim artışı nedeniyle kredilerden alınan faizlerde, önceki çeyreğe göre, 795 milyon TL artış gerçekleşmiştir

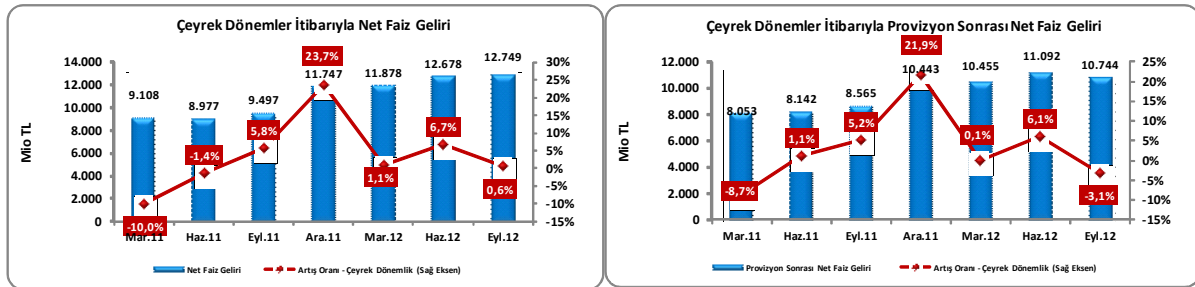
Kredi/mevduat faiz gelir/gider farkı 9.104 milyon TL ile *2012 yılının üçüncü çeyreğinde*, 2010 yılının son çeyreğinden beri en yüksek seviyesine yükselmiş, 2011 yılının ilk çeyreğindeki değerinin iki katından fazlasına ulaşmıştır. Söz konusu yükselişte, sektörün aktif büyümesini temel olarak kredi hacmindeki artışla gerçekleştirmesinin yanı sıra, söz konusu artışın fonlanmasında mevduat dışında alternatif kaynaklara da yönelmesinin etkisi olmuştur.

2011 yılının ilk çeyreğinde, hem TÜFE'ye endeksli menkul değer faiz gelirlerindeki, hem de kar realizasyonu ve kaynak oluşturmaya yönelik menkul değer satışlarının da etkisiyle menkul değer portföyündeki azalış, **menkul değerlerden elde edilen faizlerin**, 2010 yılının son çeyreğine göre azalmasına yol açmıştır. Öte yandan 2011 yılının ikinci çeyreğinde, menkul kıymet portföyünden yapılan satışların hız kesmesi nedeniyle söz konusu kalemden kayda değer bir değişim oluşmamış, TÜFE'ye endeksli menkul kıymet reeskontlarının olumlu katkısı nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde menkul değerlerden elde edilen faiz gelirlerinde bir miktar artış gerçekleşmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde TÜFE'ye endeksli menkul kıymetlerin olumlu katkısındaki gerilemeye karşın, menkul kıymet portföyündeki artış nedeniyle menkul değerlerden elde edilen faiz gelirlerinin önceki çeyreğe göre yükseldiği belirlenmiştir. Yılın son çeyreğinde, menkul kıymet hacmindeki azalışa karşın, TÜFE'ye endeksli menkul kıymet reeskontlarının olumlu yüksek katkısı nedeniyle menkul değerlerden elde edilen faiz gelirleri, en yüksek çeyrek dönemlik değerine ulaşmıştır. 2012 yılının ilk çeyreğinde, ufak tutarlı da olsa hacim artışı ve menkul kıymet getirisindeki artışa karşın, TÜFE'ye endeksli menkul kıymetlerin olumlu katkısındaki gerileme nedeniyle menkul kıymetlerden alınan faizler, 2011 yılının son çeyreğindeki artışa göre oldukça ivme kaybetmiş ve sadece 167 milyon TL yükselmiştir. Yılın ikinci çeyreğinde, hem kar realizasyonuna yönelik hacim azalışı hem de

getiri azalışı sonucunda, menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerinde 392 milyon TL’lik gerileme oluşmuştur. *Yılın üçüncü çeyreğinde ise* hem kar realizasyonuna yönelik hacim azalışının ivmelenerek devam etmesi, hem de TÜFE’ye endeksli menkul kıymetlerin olumlu katkısındaki gerileme ve genel olarak menkul kıymet getirilerindeki azalış sonucunda, menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirlerinde, önceki çeyreğe göre 1.215 milyon TL’lik gerileme oluşmuştur. Menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri, Mart 2011’den beri en düşük çeyrek dönemlik düzeye 2012 yılının üçüncü çeyreğinde ulaşmıştır.

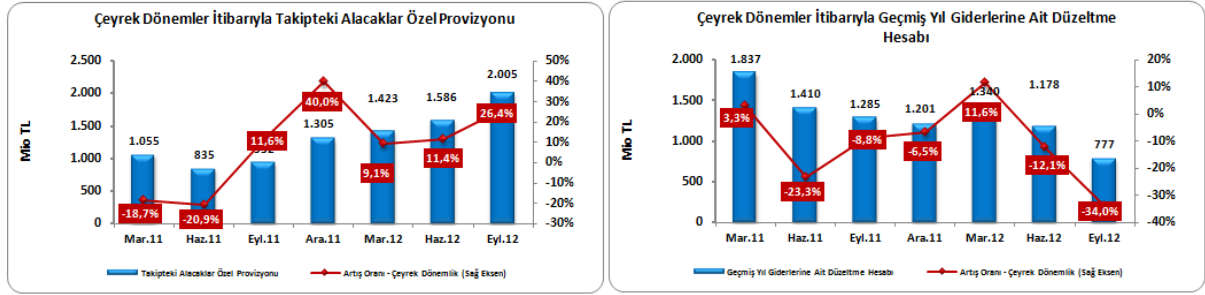
Diğer taraftan, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, önceki çeyreğe göre repo işlemlerinden elde edilen kaynaklardaki azalış hız kesmesine karşın, repo maliyetinin 0,8 puan gerilemesine bağlı olarak **repo işlemlerine verilen faizler** önceki çeyreğe göre %37,8 (653 milyon TL) azalırken, **ihraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler**, hacim artışının hız kaybetmesiyle %10,7 (64 milyon TL) artmıştır. Öte yandan, ihraç edilen menkul kıymetlere yılın üçüncü çeyreğinde verilen faizler, 2011 yılı ortalamasının üzerinde oluşurken, önceki çeyreklerin aksine, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, repo işlemlerine verilen faizler 2011 yılı ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Grafik 31: Çeyrek dönemler itibarıyla Net Faiz ve Provizyon Sonrası Net faiz Gelirleri

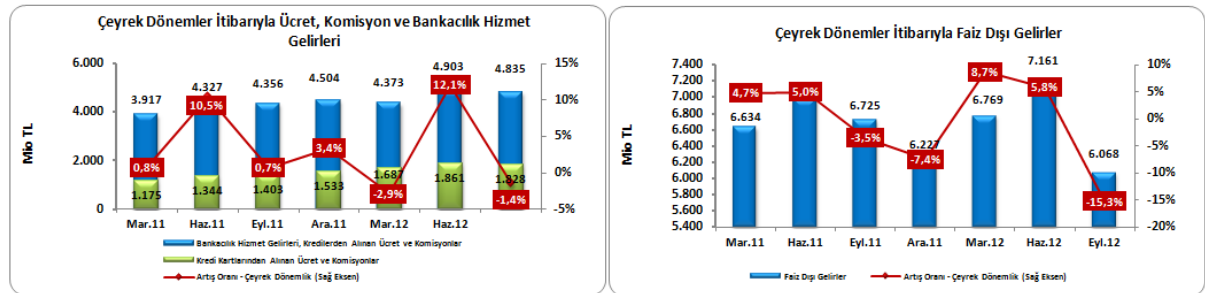
2012 yılının üçüncü çeyreğinde elde edilen 12.749 milyon TL **net faiz geliri**, 2010 yılsonundan beri elde edilen en yüksek çeyrek dönemlik net faiz geliridir. Temelde hacim etkisi nedeniyle net faiz geliri, yılın ikinci çeyreğine göre 71 milyon TL artmıştır. Ancak, 2010 yılının son çeyreğinden beri, en yüksek çeyrek dönemlik değerine ulaşan takipteki alacaklar özel provizyonu sonucunda **provizyon sonrası net faiz gelirleri** 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, yılın ikinci çeyreğine göre 348 milyon TL gerilemiştir.

Grafik 32: Aktif Kalitesine İlişkin Karlılık Verileri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

Takipteki alacaklar özel provizyonundaki azalış ile geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabındaki artış birlikte dikkate alındığında, 2010 yılsonundan beri, varlık kalitesindeki iyileşme dönem net karına en güçlü katkıyı 2011 yılının ilk çeyreğinde sağlamıştır. Yılın üçüncü çeyreğinde, söz konusu kalemlerin dönem net karına olan olumlu katkısı, beklentilere paralel olarak azalmaya devam etmiş ve son bir yılda en düşük çeyrek dönemlik katkı bu çeyrekte gözlenmiştir. Yılın son çeyreğinde ise hem özel provizyonlardaki artış, hem de önceki yıl giderlerine ait düzeltme hesabındaki gerileme sonucunda, söz konusu kalemlerin toplamının, dönem net karına olan olumlu katkısı ortadan kalmıştır. 2012 yılının ikinci çeyreğinde, ilk çeyreğe göre, varlık kalitesinde önemli denebilecek seviyede bir bozulma meydana gelmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde ise varlık kalitesindeki bozulmanın ivmelenerek arttığı belirlenmiştir. Nitekim, 2010 yılsonundan beri özel provizyonlar en yüksek çeyrek dönemlik düzeye yükselirken, geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesi en düşük çeyrek dönemlik düzeyinde oluşmuştur.

Grafik 33: Ücret, Komisyon ve Bankacılık Hizmet Gelirleri ile İşletme Giderleri (Çeyrek Dönemler İtibarıyla)

Eylül 2011 – 2012 döneminde, faiz dışı gelir kalemlerinden **bankacılık hizmet gelirleri ile kredilerden alınan ücret ve komisyonlar**, %12'lik (1.511 milyon TL) artışla 14.111 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, kredilerden elde edilen ücret ve komisyonlar, 425 milyon TL yükselmiştir. Kredilerden elde edilen ücret ve komisyonların %58'i nakdi kredilerden, kalan kısmı gayrinakdi kredilerden elde edilmiştir. Öte yandan, esas

olarak kredi kartı ücret ve komisyon gelirlerindeki artış nedeniyle, bankacılık hizmet gelirlerinde 1.086 milyon TL’lik artış meydana gelmiştir.

Diğer faiz dışı gelirlerin dönem net karına olan yüksek tutarlı olumlu etkisi, bu dönemde devam etmesine karşın, önceki yılın aynı dönemine göre, 901 milyon TL azalmıştır. Geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesi, önceki yılın aynı dönemine göre 1.237 milyon TL azalmıştır. Bu dönemde, sektörün aktif satış kazançları 939 milyon TL gerilemiş, temettü gelirleri 259 milyon TL yükselmiştir. Temelde, kredi kartı ücret ve komisyonlarındaki 1.453 milyon TL’lik artışa bağlı olarak yükselen bankacılık hizmet gelirlerine karşın, diğer faiz dışı gelirlerdeki ve aktif satış kazançlarındaki azalış nedeniyle faiz dışı gelirlerde, önceki yılın aynı dönemine göre, 329 milyon TL gerileme gerçekleşmiştir. *Çeyrek dönemler itibarıyla değerlendirildiğinde*, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, temettü gelirleri ve geçmiş yıl giderlerine ait düzeltme hesabı bakiyesindeki azalış başta olmak üzere, bütün faiz dışı gelir kalemlerindeki gerileme nedeniyle faiz dışı gelirlerin, önceki çeyreğe göre 1.093 milyon TL azaldığı belirlenmiştir. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde oluşan faiz dışı gelir tutarı, 2010 yılsonundan beri elde edilen en düşük tutara karşılık gelmektedir.

Bir yıllık dönemde, bankacılık sektörünün **işletme giderleri**, temelde personel giderleri (912 milyon TL), banka sosyal yardım sandığı varlık açıkları karşılığı giderleri (345 milyon TL), kiralama giderleri (230 milyon TL) ile kredi kartları ve bankacılık hizmetlerine ilişkin promosyon uygulamaları (206 milyon TL) ve reklam giderlerindeki (151 milyon TL) artışa bağlı olarak %13,1 (2.520 milyon TL) yükselişle 21.707 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Büyüme sürecindeki bankacılık sektöründe, ücret, komisyon ve bankacılık hizmet gelirleriyle işletme giderlerini karşılama oranı, son bir yıllık dönemde, %67,4’ten %68,3’e yükselmiştir. Bir yıl önceki değeriyle kıyaslandığında, yüksek gerçekleşen faiz dışı giderler, net dönem karındaki artışı sınırlamıştır. Bu dönemde, esas olarak, işletme giderlerindeki, diğer faiz dışı giderlerdeki, muhtemel riskler için ayrılan serbest karşılıklardaki, verilen ücret ve komisyonlardaki artış nedeniyle faiz dışı giderler 4.461 milyon TL artmıştır. Bir önceki çeyreğe göre değerlendirildiğinde, *2012 yılının üçüncü çeyreğinde*, esas olarak diğer faiz dışı giderlerdeki ve genel karşılık provizyonlarındaki gerileme sonucu, faiz dışı giderler, önceki çeyreğe göre 545 milyon TL azalmıştır.

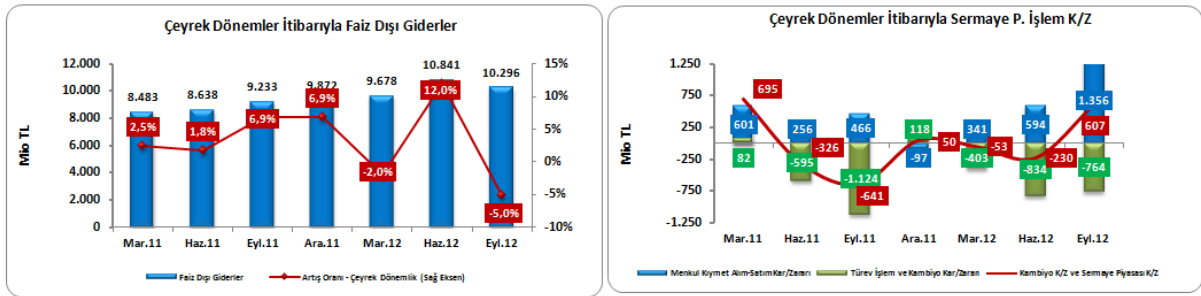
Eylül 2011’de kaydedilen menkul değer alım-satım karları¹⁵ ve türev işlem karları nedeniyle kar yazılan sermaye piyasası işlemlerinden, Eylül 2012 döneminde, menkul

---

¹⁵ Eylül 2012 itibarıyla artan faiz oranları nedeniyle sektörde, satılmaya hazır menkul kıymetlerin gerçeğe uygun değeri ile itfa edilen maliyeti arasındaki farktan kaynaklanan ve özkaynaklar altında muhasebeleştirilen 4.582

kıymetlerden kar edilmesine karşın, türev işlemlerden yazılan zarar nedeniyle 5.525 milyon TL'lik azalışla 3.467 milyon TL zarar edilmiştir. Menkul kıymet alım satım karları, önceki yılın aynı dönemine göre, özellikle Haziran 2012 sonrasında kar realizasyonuna yönelik satışlar nedeniyle 968 milyon TL artarak Eylül 2012'de 2.291 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu dönemde türev işlem karları da, swap işlemleri kaynaklı 6.485 milyon TL azalışla zarara dönmüştür. Bir yılda, 6.120 milyon TL artarak 3.791 milyon TL kar yazılan kambiyo işlemleri, dönem net karında, sermaye piyasası işlemleri yoluyla oluşan azalışın etkisini bertaraf etmiş ve önceki yılın aynı döneminde, sermaye piyasası işlem kar/zararı ile kambiyo kar/zararı toplamının olağanüstü giderlerle birlikte dönem net karına olan azaltıcı etkisi, 627 milyon TL iyileşmeyle bu dönemde, dönem net karına artış yönlü etki yapmaya başlamıştır. Öte yandan, riskten korunma işlemlerine ilişkin, etkin olarak nitelendirilen değerleme farkları özkaynaklar altında, riskten korunma fonları arasında gösterilmektedir. Eylül 2012 itibarıyla negatif 924 milyon TL bakiye arz eden söz konusu değerleme farkları, etkinliğin sağlanamaması durumunda, zarar olarak gelir gider hesaplarına nakledilecektir.

Grafik 34: Faiz Dışı Giderler ile Sermaye Piyasası İşlem K/Z ve Kambiyo K/Z

Bankacılık sektöründe, bilanço içi açık pozisyon, bilanço dışı pozisyon ile kapatıldığından, genel eğilime paralel olarak kambiyo karı yazılan dönemlerde, türev işlemlerden zarar edildiği, bunun tersinin de genel olarak doğru olduğu gözlenmektedir. Bu çerçevede, Grafik 34'te, kambiyo kar/zararı ile türev işlem kar zararları birlikte verilmiş, sermaye piyasası işlem kar/zararının unsurlarından olan menkul kıymet alım-satım kar/zararına ayrıca yer verilmiş ve bu üç kalemin ortak etkisi değerlendirilmiştir. Buna göre, 2011 yılının ilk çeyreğinde, kambiyo zararının etkisini bertaraf eden türev işlem karları ile kar realizasyonu sonucunda 695 milyon TL düzeyinde gerçekleşen menkul kıymet alım-satım karları nedeniyle söz konusu kalemlerin toplam etkisi, dönem net karını artırıcı yönde olmuştur. Yılın ikinci çeyreğinde, türev işlem karları artmasına karşın, menkul değer satışlarının hız kesmesinin de katkısıyla menkul değer satış karlarının azalması ve kambiyo

milyon TL tutarında realize edilmemiş pozitif menkul kıymet değerleme farkı bulunmaktadır. Söz konusu tutar, 2011 yılsonunda, negatif 1.729 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

zararlarının artması sonucunda, söz konusu kalemlerin toplam etkisi, dönem net karını 326 milyon TL azaltıcı yönde gerçekleştirmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde, menkul kıymet satış karlarının yüksek tutarlı, türev işlem karlarının düşük tutarlı olumlu katkısına karşın, TL'nin değer kaybına bağlı olarak kambiyo zararlarının artması sonucunda, söz konusu kalemlerin toplam etkisi dönem net karını 641 milyon TL azaltıcı yönde gerçekleştirmiştir. Yılın son çeyreğinde ise menkul kıymet satış karlarındaki küçük tutarlı, türev işlem karlarındaki görece yüksek tutarlı azalışa karşın, kambiyo zararlarındaki azalış sonucunda, söz konusu kalemlerin toplam etkisi dönem net karını 50 milyon TL artırıcı yönde gerçekleştirmiştir. 2012 yılının ilk çeyreğinde menkul kıymet satış karlarının görece yüksek tutarlı olumlu katkısına, TL'nin değer kazanmasına bağlı olarak kambiyo karlarının artmasına karşın, türev işlem zararlarının yüksek tutarlı olumsuz etkisi sonucunda, söz konusu kalemlerin toplam etkisi dönem net karını 53 milyon TL azaltıcı yönde gerçekleştirmiştir. 2012 yılının ikinci çeyreğinde, kar realizasyonu amaçlı menkul kıymet satış karlarının görece yüksek tutarlı olumlu katkısına, türev işlem zararlarının azalmasına karşın, TL'nin değer kaybına bağlı olarak kambiyo karlarının azalması sonucunda, söz konusu kalemlerin toplam etkisi dönem net karını 230 milyon TL azaltıcı yönde gerçekleştirmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde ise, türev işlem zararının etkisini bertaraf eden kambiyo karları ile kar realizasyonu sonucunda 1.356 milyon TL düzeyinde gerçekleşen menkul kıymet alım-satım karları nedeniyle söz konusu kalemlerin toplam etkisi, dönem net karını 607 milyon TL artırıcı yönde olmuştur.

Sermaye piyasası işlem kar/zararı ile kambiyo kar/zararı toplamının olağanüstü giderlerle birlikte dönem net karına olan azaltıcı etkisinin, 627 iyileşmeyle artış yönlü katkı yapmaya başlamasına karşın, faiz dışı giderlerdeki yüksek tutarlı artışın yanı sıra, artan özel karşılık provizyonları ve gerileyen faiz dışı gelirler nedeniyle **bir yıllık dönemde** bankacılık sektörü **faiz dışı gelir/gider rasyosu**, 10,4 puanlık gerilemeyle Eylül 2012'de %60,5 düzeyinde oluşmuştur.

Sonuç olarak, diğer faiz dışı giderler, diğer provizyonlar, personel giderleri ile verilen ücret ve komisyonlardaki artışa bağlı olarak artan faiz dışı giderlerin yanı sıra, artan özel provizyonlar ile vergi provizyonları ve diğer faiz dışı gelirlerdeki ve aktif satış karlarındaki azalış nedeniyle gerileyen faiz dışı gelirler, dönem net karını olumsuz yönde etkilemiştir. Öte yandan, sermaye piyasası işlem kar/zararı ile kambiyo kar/zararı toplamının dönem net karına olan azaltıcı etkisinin, bu dönemde artış yönlü etki yapmaya başlamasının yanı sıra, esas olarak getiri ve hacim artışı kaynaklı yükselen net faiz marjı, net faiz gelirlerinde artışa yol açmış, bu da net dönem karının artmasına neden olmuştur.

Tablo 23: Banka Grupları İtibarıyla Net Dönem Karı ile Özkaynak ve Aktif Karlılığı

	Net Dönem Karı (Milyon TL)				Aktif Karlılığı - % (Yıllıklandırılmış)			Özkaynak Karlılığı - % (Yıllıklandırılmış)		
	Eyl.11	Eyl.12	Değişim		Eyl.11	Eyl.12	Fark (Puan)	Eyl.11	Eyl.12	Fark (Puan)
			Tutar	%						
Kamu bankaları	3.995	4.799	804	20,1	1,6	1,8	0,2	19,9	20,3	0,4
Özel bankalar	7.560	8.657	1.097	14,5	1,8	1,8	0,0	15,8	15,9	0,1
Katılım bankaları	595	718	123	20,7	1,7	1,6	-0,1	14,9	15,7	0,8
Bankacılık Sektörü	14.620	17.104	2.484	17,0	1,8	1,8	0,0	15,4	15,7	0,3
Yabancı bankalar	1.776	2.044	268	15,1	1,7	1,7	0,0	14,8	14,3	-0,5
Kalkınma ve yatırım bankaları	675	858	183	27,2	2,6	2,4	-0,2	6,3	7,4	1,1

Bankacılık sektörü karının, Eylül 2012 itibarıyla %50,6'sı özel bankalar, %28,1'i kamu bankaları, %11,9'u yabancı bankalar, %5'i kalkınma ve yatırım bankaları ve %4,2'si katılım bankaları tarafından elde edilmiştir. Son bir yıllık dönemde, bütün banka gruplarının net dönem karları artmıştır.

Eylül 2011 döneminde, 7.560 milyon TL olan **özel bankaların** dönem net karı, %14,5 oranında (1.097 milyon TL) artarak Eylül 2012 itibarıyla 8.657 milyon TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu artışta, aktif satış kazançları, temettü gelirleri ve diğer faiz dışı gelirlerdeki azalış kaynaklı gerileyen faiz dışı gelirlere, zarara dönen sermaye piyasası işlem karlarına, artan takipteki alacaklar özel provizyonu ile esas olarak diğer faiz dışı giderler, diğer provizyonlar, verilen ücret ve komisyonlar ile personel giderlerindeki artış nedeniyle yüksek gerçekleşen faiz dışı giderlere karşın, kara dönen kambiyo zararlarının yanı sıra, esas olarak net faiz gelirlerindeki yüksek tutarlı artış etkili olmuştur. Özel bankalarda, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, diğer banka gruplarının aksine 0,1 puan azalışla Eylül 2012'de, %175,2'ye; faiz dışı gelir/gider dengesi ise 9,4 puan azalışla %67,9'a gerilemiştir.

Kamu bankalarının net dönem karı ise incelenen dönemde, %20,1 oranında (804 milyon TL) artarak Eylül 2012'de 4.799 milyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Kamu bankalarının net dönem karındaki artışta, diğer provizyonlar ile diğer faiz dışı giderlerdeki artışa bağlı olarak yükselen faiz dışı giderlere, diğer faiz dışı gelirlerdeki azalış nedeniyle gerileyen faiz dışı gelirlere, zarara dönen sermaye piyasası işlem karlarına ve artan özel provizyonlara karşın, kara dönen kambiyo zararları ve esas olarak yüksek tutarda artan net faiz gelirleri etkili olmuştur. Kamu bankalarında, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 11,9 puan artışla Eylül 2012'de, %178,4'e yükselirken; faiz dışı gelir/gider dengesi ise 14,4 puan azalışla %49,5'e gerilemiştir.

Artan sermaye piyasası işlem zararlarına, faiz dışı giderlere ve aktif satış kazançları azalışı kaynaklı gerileyen faiz dışı gelirlere karşın, kambiyo zararının kara dönmesinin yanı

sıra, esas olarak yüksek tutarda artan net faiz gelirleri nedeniyle **yabancı bankaların** net dönem karı, önceki yılın aynı dönemine göre, %15,1 (268 milyon TL) artarak Eylül 2012 itibarıyla 2.044 milyon TL'ye yükselmiştir. Yabancı bankalarda, faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı, 5,6 puan artışla Eylül 2012'de, %204,5'e yükselirken, faiz dışı gelir gider dengesi 9 puan azalışla %57,3'e gerilemiştir.

Kalkınma ve yatırım bankalarında bankacılık hizmet gelirlerindeki azalış nedeniyle kayda değer bir değişim olmayan faiz dışı gelirlere, personel gideri ve genel karşılık provizyonu artışı kaynaklı artan faiz dışı giderlere ve sermaye piyasası işlem kar/zararı ile kambiyo kar/zararı toplamının dönem net karını artırıcı katkısının azalarak dönem net karına azalış yönlü etki yapmasına karşın, artan net faiz gelirleri nedeniyle net dönem karı, önceki yılın aynı dönemine göre %27,2 (183 milyon TL) artarak Eylül 2012 itibarıyla 858 milyon TL'ye yükselmiştir. Kalkınma ve yatırım bankalarının faiz dışı gelirlerinin faiz dışı giderlerini karşılama oranı, Eylül 2012'de önceki yılın aynı dönemine göre 23,8 puan azalışla %47,5'e gerilemiştir.

Katılım bankalarının net dönem karı, bir yıllık dönemde, %20,7 (123 milyon TL) oranında artarak Eylül 2012 itibarıyla 718 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artışta, kar payı dışı gelirlere fazla artan kar payı dışı giderlere, artan özel provizyonlara ve sermaye piyasası işlem kar/zararı ile kambiyo kar/zararı toplamının dönem net karını artırıcı etkisindeki azalışa karşın, kredi/toplanan fon kar payı gelir/gider farkındaki artış kaynaklı artan net kar payı gelirleri etkili olmuştur. Katılım bankalarının kar payı gelirlerinin kar payı giderlerini karşılama oranı, 0,7 puan artışla Eylül 2012'de, %197'ye yükselmiş, kar payı dışı gelir/gider dengesi ise 5,3 puan azalışla %62'ye gerilemiştir.

İzleyen dönemde, bankacılık sektörü kar artışının devam edeceği öngörülmekle birlikte, karlılık performansında aktif kalitesindeki gelişimin belirleyici olacağı değerlendirilmektedir.

Son bir yıllık dönemde, sektörün **özkaynak karlılığı** 0,8 puan, artarken **aktif karlılığı** değişmemiş ve Eylül 2012'de sırasıyla %15,7 ve %1,8 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir yıllık dönemde, kalkınma ve yatırım bankaları ile katılım bankaların aktif karlılığı, yabancı bankaların ise özkaynak karlılığı gerilemiştir. Eylül 2012 itibarıyla en yüksek özkaynak karlılığı olan banka grubu, %20,3 ile kamu bankaları iken, en yüksek aktif karlılığı olan banka grubu %2,4 ile kalkınma ve yatırım bankalarıdır. En fazla özkaynak karlılığı artışı 1,1 puan ve 0,8 puanla sırasıyla kalkınma ve yatırım bankaları ile katılım bankalarında gerçekleşirken, en fazla aktif karlılığı artışı 0,2 puanla kamu bankalarında gerçekleşmiştir. Öte yandan Eylül

2012’de, önceki çeyreğe göre aktif ve özkaynak karlılığı sırasıyla 0,1 puan ve 0,7 puan gerilemiştir.